

SLOVENSKÉ VEREJNÉ FIRMY ZOSTÁVAJÚ NETRANSARENTNÉ

Výsledky druhého rebríčka transparentnosti štátnych,
mestských a župných firiem na Slovensku

Pavel Nechala, Martina Kormanová, Jana Kubíková, Michal Piško

Transparency International Slovensko (ďalej aj Transparency) je nezisková, nestranička mimovládna organizácia so sídlom v Bratislave. Je národnou pobočkou celosvetovej mimovládnej organizácie Transparency International a na Slovensku pôsobí od roku 1998. Transparency sa venuje predovšetkým otázkam spojeným s korupciou vo verejnom sektore Slovenska, a to na centrálnej úrovni, ako aj na úrovni decentralizovanej správy vecí verejných. Medzi hlavné ciele organizácie patrí podpora a presadzovanie takých hodnôt v slovenskom verejnom sektore, akými sú transparentnosť, zodpovednosť, dôvera a integrita, ktoré významným spôsobom pomáhajú znižovať korupciu. Aktuálne informácie sú dostupné na www.transparency.sk.

TRANSPARENCY INTERNATIONAL SLOVENSKO

Bajkalská 25, 827 18 Bratislava 212

tel./fax: 02/5341 7207

www.transparency.sk

tis@transparency.sk

SLOVENSKÉ VEREJNÉ FIRMY ZOSTÁVAJÚ NETRANSARENTNÉ

Výsledky druhého rebríčka transparentnosti štátnych,
mestských a župných firiem na Slovensku

Pavel Nechala, Martina Kormanová, Jana Kubíková, Michal Piško

© Transparency International Slovensko, Bratislava, jún 2015
Všetky práva vyhradené.

TRANSPARENCY INTERNATIONAL SLOVENSKO
Bajkalská 25, 827 18 Bratislava 212
tel./fax: 02/5341 7207
www.transparency.sk
tis@transparency.sk

Vydané s podporou

Projekt je podporený programom Aktívne občianstvo a inklúzia,
ktorý realizujú:

NADÁCIA PRE SLOVENSKA
CHILDREN OF SLOVAKIA FOUNDATION

soc'za

OBSAH

Úvod	8
Metodológia	10
Hlavné zistenia	12
Analýza oblastí a prístupu podľa typu firiem	14
Poradie firiem v rebríčku	14
Výsledky podľa oblastí	14
Výsledky podľa typu vlastníctva	16
Porovnanie so súkromnou sférou a zahraničím	16
Zverejňovanie	18
Kvalita zverejňovania zmlúv, faktúr a objednávok	20
Pravidlá	25
Dotácie	26
Informovanie	29
Právna analýza - ako kontrolovať verejné firmy?	32
Firmy ako povinná osoba	32
Nečinnosť a fiktívne rozhodnutie	34
Zúžený rozsah informačnej povinnosti	36
Povinnosť ústavne súladného výkladu Infozákona	38
Ako ďalej	39
Manuál aktívneho občana pri kontrole mestských a štátnych firiem	40
Porovnanie so zahraničnými firmami	42
Odporúčania	46
I. Hospodárske ukazovatele	46
II. Komunikácia, zverejňovanie	47
III. Obstarávanie a majetok	47
IV. Personalistika	47
V. Etika	48
VI. Dotácie, charita	48
Záver	49
Rebríček transparentnosti verejných firiem 2015	51
O projekte a autoroch	57
Zoznam použitej literatúry	58

ÚVOD

Minister hospodárstva Pavol Pavlis (Smer) podal demisiu, hlásili titulky v slovenských médiách v apríli 2015¹. Politický väz mu zlomil škandál, keď po jeho nástupe na ministerstvo získala firma jeho švagra lukratívnu zákazku na upratovanie v štátnej spoločnosti MH Invest patriacej pod rezort hospodárstva.

Bol to skôr ojedinelý prípad, kedy došlo k odhaleniu netransparentných praktík v obchodnej spoločnosti vlastnenej štátom či samosprávou. Činnosť manažérov verejných firiem je na rozdiel od úradníkov, ako i celoštátnych a samosprávnych politikov zahalená oveľa väčšou hmlou, menej pozornosti im venujú obyvatelia, novinári i občianski aktivisti.

V desiatke najväčších zamestnávateľov na Slovensku pritom figuruje až päť firiem stopercentne vlastnených štátom. Osem desiatok významných verejných spoločností dovedna hospodári s 9,5 miliardami eur. Pre porovnanie, to je suma, ktorá prevyšuje polovicu výdavkov štátneho rozpočtu.

Dôslednejšiu verejnú kontrolu týchto spoločností však výrazne sťažuje súčasné nastavenie legislatívy, keď sa na ne najsilnejší nástroj

verejnej kontroly – Zákon o slobodnom prístupe k informáciám č. 211/2000 – vzťahuje len obmedzene.

Verejné firmy majú povinnosť poskytnúť iba informácie o hospodárení s verejnými prostriedkami a nakladaní s majetkom štátu, župy či obce. Na rozdiel od ministerstiev, úradov či samospráv nemusia zverejňovať ani zmluvy, ktoré sa týkajú ich biznisu. Tieto výnimky ich majú chrániť pred konkurenciou, ktorá by pri úplnej otvorenosti mohla o verejných firmách získať aj citlivé informácie.

Ide nepochybne o legitímny dôvod, súčasná prax na Slovensku je však taká, že mnohé verejné spoločnosti si túto výnimku vysvetľujú tak široko, že o svojom hospodárení neprezradia verejnosti takmer nič.

Viacere spoločnosti, ako Jadrová a vyradovacia spoločnosť alebo SPP, v ktorých bol v minulosti aj súkromný investor, no dnes sú už stopercentne štátne, si zákon dokonca vykladajú tak, že sa ich vôbec netýka.

Iné tvrdia, že peniaze i majetok, s ktorými narábajú, nie sú verejné, pretože pochádzajú z ich

podnikateľskej činnosti. Hoci ide o stopercentne verejné spoločnosti, ich manažéri tvrdia, že verejnými zdrojmi sú len priame dotácie zo štátneho rozpočtu, či z eurofondov.

Transparency International Slovensko (ďalej Transparency) dlhodobo poukazuje na to, že takýto výklad je protizákonný a argumenty prinášame aj v tejto publikácii. Plne rešpektujeme snahu štátu ochrániť verejné spoločnosti pred znevýhodnením v hospodárskej súťaži, nemôže to však byť zámkou pre paralýzu verejnej kontroly.

Ochranu spoločností do značnej miery zaručuje už aj dnešné znenie Zákona o slobodnom prístupe k informáciám, ktoré spoločnostiam umožňuje utajiť všetky informácie chránené obchodným, bankovým či daňovým tajomstvom.

Riešením by bola aj ďalšia úprava Zákona o slobodnom prístupe k informáciám (ďalej aj infozákon). Ak by verejne vlastnené spoločnosti mali obavu, že by im sprístupňované informácie mohli spôsobiť ujmu v hospodárskej súťaži a boli presvedčené, že ich záujem na ochrane požadovaných informácií prevažuje nad právom verejnosti na prístup k nim, mohli by sa obrátiť na súd. Ten by rozhodol, či danú informáciu spoločnosť musí zverejniť.

Ministerstvo spravodlivosti žiaľ pri príprave rozsiahlej novely infozákonu, ktorú v tomto roku

predložilo do pripomienkového konania, tento náš návrh neakceptovalo a v zákone navrhlo ponechať súčasnú prax.

O to dôležitejšie sa nám javí na nedostatky verejnej kontroly neustále poukazovať a samotné firmy nabádať k väčšej otvorenosti. Osvedčeným nástrojom na dosiahnutie týchto cieľov je rebríček transparentnosti štátnych, mestských a župných firiem, ktorý sme po troch rokoch pripravili už druhýkrát.

Sústredili sme sa v ňom najmä na dve kľúčové podmienky nevyhnutné pre lepšiu verejnú kontrolu, a to na existenciu pravidiel pre kľúčové rozhodovacie procesy a na kvalitu zverejňovania informácií. Týmto dvom témam, ktoré sa prelínajú vo všetkých šiestich hodnotených oblastiach nášho rebríčka, sme preto v publikácii venovali samostatné kapitoly.

Pre lepšiu predstavivosť o situácii v slovenských verejných spoločnostiach sme ich výsledky porovnali aj s praxou vo firmách so súkromným kapitálom a v zahraničných verejných spoločnostiach.

S podrobnými zisteniami Rebríčka verejných firiem 2015, ako aj s odporúčaniami vychádzajúcimi z metodiky OECD, Svetovej banky a Transparency International, sa môžete oboznámiť na nasledujúcich stránkach tejto publikácie, ako aj na portáli firmy.transparency.sk.

¹ Denník SME, [Minister hospodárstva Pavlis odstupuje z funkcie](http://www.sme.sk/c/7764340/minister-hospodarstva-pavlis-odstupuje-z-funkcie.html) (<http://www.sme.sk/c/7764340/minister-hospodarstva-pavlis-odstupuje-z-funkcie.html>)

METODOLÓGIA

V Rebríčku transparentnosti verejných firiem 2015 Transparency hodnotila najmä kvalitu pravidiel a zverejňovania v spoločnostiach stopercentne vlastnených štátom, mestami alebo župami. Výskum prebehol v marci a v apríli 2015, všetky prezentované výsledky v publikácii sú platné k tomuto obdobiu.

Celkovo sme v projekte hodnotili **81 slovenských verejných firiem**, z toho **46 štátnych, 31 mestských a 4 župné**. Spoločnosti sme vyberali najmä podľa výšky ich výnosov, do rebríčka sme pre lepšiu reprezentatívnosť výskumu doplnili aj niekoľko menších mestských a župných spoločností z rôznych regiónov Slovenska.

Transparency porovnala výsledky našich verejných firiem aj s praxou vo firmách so súkromným kapitálom, ako aj v zahraničných verejných spoločnostiach. Konkrétne išlo o päť slovenských súkromných a polosúkromných spoločností, päť českých verejných firiem a desať zahraničných verejných firiem z krajín Európskej únie.

Transparentnosť sme hodnotili v šiestich dôležitých oblastiach: I. **Hospodárske výsledky**, II. **Komunikácia, zverejňovanie**, III. **Obstarávanie a majetok**, IV. **Personalistika**, V. **Etika** a IV. **Dotácie, charita**.

Vo všetkých oblastiach bolo položených spolu 50 otázok, pričom otázky ohľadom kvality zverejňovania zmlúv, faktúr a objednávok pozostávali zo 40 podrobnejších podotázok. Celkovo mohli firmy získať 200 bodov, ktoré predstavovali 100% v súhnnom hodnotení. Dáta pre hodnotenie sme získavali na základe:

- Informácií poskytovaných na webových stránkach spoločností
- Odpovedí samospráv zaslaných na základe žiadostí Transparency podľa zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám
- Odpovedí samospráv zaslaných na základe žiadostí poslaných spolupracovníkmi Transparency podľa zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám (ďalej len „infozákon“)
- Údajov o verejných obstarávaníach z portálu tender.sme.sk
- Údajov z webovej stránky Úradu pre verejné obstarávanie

VÁHA JEDNOTLIVÝCH HODNOTENÝCH OBLASTÍ JE NASLEDOVNÁ:

Tab.1

POLITIKA	VÁHA V %
I. Hospodárske ukazovatele	21
II. Komunikácia, zverejňovanie	30
III. Obstarávanie a majetok	11
IV. Personalistika	20
V. Etika	9
VI. Dotácie, charita	9

Čím vyššie sa spoločnosť v rebríčku umiestnila, tým je v nej podľa Transparency menší priestor pre korupciu a netransparentnosť. V žiadnom prípade sa však vysoko otvorená spoločnosť nedá označiť za nekorupčnú a naopak. Dobré formálne pravidlá zvyčajne vedú k nižšej korupcii,

ale stopercentne jej menší rozsah negarantujú. Podrobnejšie informácie o metodológii, ako aj znenie a bodovanie konkrétnych otázok môžete nájsť na webstránke nášho projektu **Transparentné verejné firmy 2015** firmy.transparency.sk.

HLAVNÉ ZISTENIA

Rebríček transparentnosti verejných firiem 2015 ukázal, že obchodné spoločnosti vlastnené štátom, mestami a župami spravili pre väčšiu otvorenosť verejnej kontrole za posledné tri roky len veľmi málo. Neprinútila ich k tomu ani národná legislatíva, ktorá sa od prvého firemného rebríčka v roku 2012 menila v tejto oblasti len minimálne.

Kým v roku 2012 získali firmy v priemere 43%, v roku 2015 to bolo 38%. Tento vývoj však nebudujeme ako pokles, ale ako stagnáciu, keďže v rebríčku 2015 sme mali možnosť posudzovať podstatne viac firiem i indikátorov, na ktoré sme sa zamerali podrobnejšie.

Celkové priemerné skóre verejných firiem **38%** znamená, že iba pätina z 81 hodnotených firiem dokázala získať aspoň polovicu z možných bodov. Štátne, mestské a župné spoločnosti tak **zostávajú málo transparentné a ťažko kontrolovateľné verejnosťou**.

Tento prístup slovenských verejných firiem sa prejavil aj v porovnaní s otvorenosťou v zahraničných verejných spoločnostiach. Naše firmy v ňom získali iba polovicu bodov oproti tým zo zahraničia.

Aj v prístupe našich spoločností však badať značné rozdiely. Kým niektoré firmy odpovedali

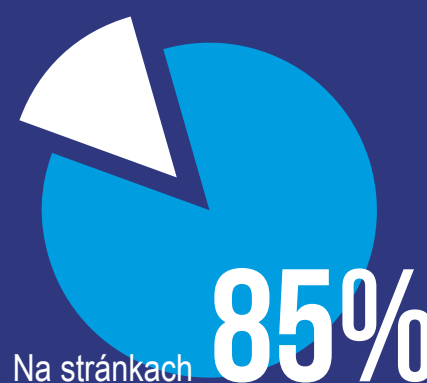
na viaceré infožiadosti Transparency a jej spolupracovníkov bezproblémovo a na internetovej stránke zverejňujú pomerne veľa informácií, iné firmy na infožiadosti nereagovali vôbec a porušili tak zákon. Na stránkach niektorých spoločnostiach verejnosť nenájde ani základné informácie.

Väčšinu slovenských verejných spoločností spája, že o manažmente a jeho rozhodnutiach zverejňujú len minimum informácií. Chýbajú aj priebežné informácie o hospodárení spoločností, ktoré zverejňujú len vo výročných správach. Firmy na stránkach neposkytujú informácie o svojich plánoch, ani ich splnenie spätne nevyhodnocujú. Väčšina spoločností stále nemá prijatý etický kódex, a v čase výskumu nemala vytvorený ani mechanizmus na ochranu ohlasovateľov nekalých praktík. Ten by mali mať podľa Zákona č. 307/2014 Z.z., o niektorých opatreniach súvisiacich s oznamovaním protispoločenskej činnosti od 1.7.2015 zavedený povinne, v ďalších mesiacoch sa preto k tejto problematike plánujeme vrátiť.

V drivej väčšine slovenských verejných spoločností existuje veľký priestor na zlepšenie, v závere tejto publikácie prinášame aj prehľad niekoľkých konkrétnych odporúčaní.

NIEKTORÉ ZISTENIA V ČÍSLACH:

Až **36%** našich verejných firiem nemá na webstránke zverejnené mená manažérov.

Iba každá siedma verejná firma umožňuje vo svojich faktúrach vyhľadávať podľa dodávateľa.

Na infožiadosť občana neodpovedala zákonne až štvrtina firiem. $\frac{1}{4}$ Viac ako štvrtina firiem neprijíma zamestnancov cez výberové konania.

Za posledné tri roky sa zdvojnásobil podiel firiem so zverejneným etickým kódexom.

Elektronické aukcie nevyužíva pri predaji a prenájme majetku až **85%** firiem.

Päť z ôsmich firiem zverejňuje ponuky na predaj a prenájom majetku na webe.

Len každá desiatu verejná firma zverejňuje, koho podporuje reklamou či darom.

ANALÝZA OBLASTÍ A PRÍSTUPU PODĽA TYPU FIRIEM

PORADIE FIRIEM V REBRÍČKU

Najtransparentnejšou verejnou firmou v roku 2015 sa podľa Rebríčka Transparency International Slovensko stali **Lesy Slovenskej republiky**. Tento štátny podnik dosiahol v hodnotení 67% možných bodov a ako jediný získal známku B+. Pre korektnosť dodávame, že ide iba o hodnotenie otvorenosti centrál podniku, skúmať pomery v množstve jeho odštepých závodov bolo nad možnosti tohto výskumu.

Naopak, najmenej otvorenou verejnou firmou sú **Vodárne a kanalizácie mesta Komárno**, ktoré získali iba 14% bodov a ako jediné výslednú známku E-.

NAJTRANSPARENTNEJŠOU VEREJNOU FIRMOU V ROKU 2015 SA PODĽA REBRÍČKA TRANSPARENCY INTERNATIONAL SLOVENSKO STALI LESY SLOVENSKEJ REPUBLIKY.

Podrobnú tabuľku s výsledkami spoločností za jednotlivé oblasti nájdete v záverečnej časti tejto publikácie alebo na portáli firmy.transparency.sk.

VÝSLEDKY PODĽA OBLASTÍ

V rebríčku transparentnosti sme verejné firmy hodnotili v šiestich oblastiach (Tab. 2), informácie sme získavali na webových stránkach

spoločností, cez infožiadosti, ako aj z portálov Úradu pre verejné obstarávanie a tender.sme.sk.

Najlepšie spoločnosti obstáli v kategórii **obstarávanie a majetok**, kde v sumare získali 53% bodov. Takmer polovica z firiem využíva pri obstarávaní elektronické aukcie, v tendroch prevažujú súťažné postupy a až pätine firiem sa do súťaží darí prilákať v priemere aspoň piatich uchádzačov. Tieto indikátory sme vyhodnocovali len pri 48 väčších firmách, ktoré od roku 2012 zorganizovali aspoň tri verejné obstarávania. Pri všetkých firmách sme však v tejto oblasti mohli skúmať aspoň to, ako nakladajú s majetkom. Pozitívnym zistením je, že až takmer dve tretiny z nich zverejňujú ponuky na predaj a prenájom majetku na webe.

K silnejším stránkam verejných firiem patrí aj oblasť **hospodárskych ukazovateľov**, kde získali v priemere 49%. O ich hospodárení za posledné tri roky sa zväčša dá dočítať vo výročných správach, ktoré na webe zverejňuje sedem z desiatich spoločností. Dve tretiny majú na stránke aj súvahu a výkaz ziskov a strát za posledné tri roky. Rovnaký počet nezverejňuje na stránke žiadne výkonnostné plány na aktuálny rok a ich efektívnosť tak verejnosť môže posudzovať len ťažko.

V oblasti **komunikácia a zverejňovanie** dosiahla osemdesiatka spoločností v priemere 37%. Mnohým stále robí problémy dodržiavanie infozákona, v testovaní ich odpovedí na infožiadosti bežného občana neodpovedala zákonne až štvrtina firiem. Chabá je stále aj úroveň povinne zverejňovaných zmlúv, faktúr a objednávok. V hodnotení zmlúv, v ktorom sme sa zameriavali na ich úplnosť, dostupnosť informácií o sume, dátume, či protistrane zákazky v zozname zmlúv, ako aj na možnosť vyhľadávania a triedenia týchto dokumentov, získali firmy iba 27%. Ešte horšie obstáli pri faktúrach a objednávkach, ktoré firmy nezriedka zverejňujú len ako zoznam nič nehovoriacich čísel.

Medzi slabiny v **personalistike**, za ktorú získali verejné firmy 31%, možno považovať neochotu štátnych a mestských manažérov zverejňovať informácie o sebe. Vyše tretina firiem nemá na webstránke zverejnené ani len mená manažérov, viac ako polovica robí tajnosti s ich platmi a odmenami a až v 85% chýbajú na stránkach

aj ich životopisy. Nedostatkom je i to, že viac ako štvrtina firiem neprijíma zamestnancov cez výberové konania.

Nelichotivý je pre verejné firmy aj výsledok v kategórii **etika**, kde dosiahli len 29%. Ochrana ohlasovateľov korupcie či antikorupčný program sú u nás stále raritou, mierne pozitívny trend vidno aspoň pri etických kódexoch, zverejnený ho dnes má dvojnásobok firiem oproti rebríčku spred troch rokov. Stále však ide iba o jednu z ôsmich spoločností.

Najhoršie verejné firmy dopadli v oblasti poskytovania **dotácií a charity**, kde v priemere dosiahli iba 19%. Deväť z desiatich spoločností nemá na stránke uvedené, koho podporili reklamou či darom. Až 80% nemá na pridelovanie podpory externým žiadateľom prijaté žiadne písané pravidlá.

Tab.2

	CELKOVO	I. HOSPODÁRSKE UKAZOVATELE	II. KOMUNIKÁCIA, ZVEREJŇOVANIE	III. OBSTARÁVANIE A MAJETOK	IV. PERSONALISTIKA	V. ETIKA	VI. DOTÁCIE, CHARITA
VŠETKY FIRMY	38%	49%	37%	53%	31%	29%	19%
ŠTÁTNE FIRMY	44%	53%	46%	59%	35%	33%	23%
MESTSKÉ FIRMY	31%	47%	25%	44%	26%	24%	13%
ŽUPNÉ FIRMY	26%	32%	32%	42%	17%	10%	10%

VÝSLEDKY PODĽA TYPU VLASTNÍCTVA

Z porovnania firiem podľa vlastníctva vychádzajú **lepšie štátne firmy**, ktoré v priemere získali 44% možných bodov a úspešnejšie boli vo všetkých šiestich oblastiach.

Výrazný rozdiel oproti mestským firmám vidno v oblasti komunikácie a zverejňovania, čo sa odráža napríklad v kvalite zverejňovania zmlúv. Nie vždy ide o zásluhu samotných štátnych firiem, keďže zmluvy zverejňujú v technicky lepšie pripravenom Centrálnom registri zmlúv.

Rozdiely vidno aj v úrovni dodržiavania infozákona, bežný občan so žiadosťou pochodí skôr v štátnom vlastnených podnikoch. Lepšie sú na tom štátne firmy aj s pravidlami, častejšie u nich nájdeme dokumenty upravujúce predaj majetku, odmeňovanie manažérov, alebo pridelovanie darov.

Lepší priemer štátnych firiem je do istej miery prirodzený, keďže zväčša ide o väčšie spoločnosti s vyšším počtom zamestnancov a vyššími tržbami (Obr. 2). Do prvej polovice rebríčka sa tak zместilo **iba sedem mestských firiem**. Najlepšie z nich obstál Dopravný podnik Bratislava, ktorý

skončil celkovo tretí. Ide o najväčší mestský podnik v rebríčku vôbec.

Naopak, do prvej štyridsiatky sa nezmestil **Slovenský plynárenský priemysel**, ktorý je výškou tržieb síce druhou najväčšou štátnou firmou, odpovedať však odmietol takmer na všetky otázky.

POROVNANIE SO SÚKROMNOU SFÉROU A ZAHRAŇIČÍM

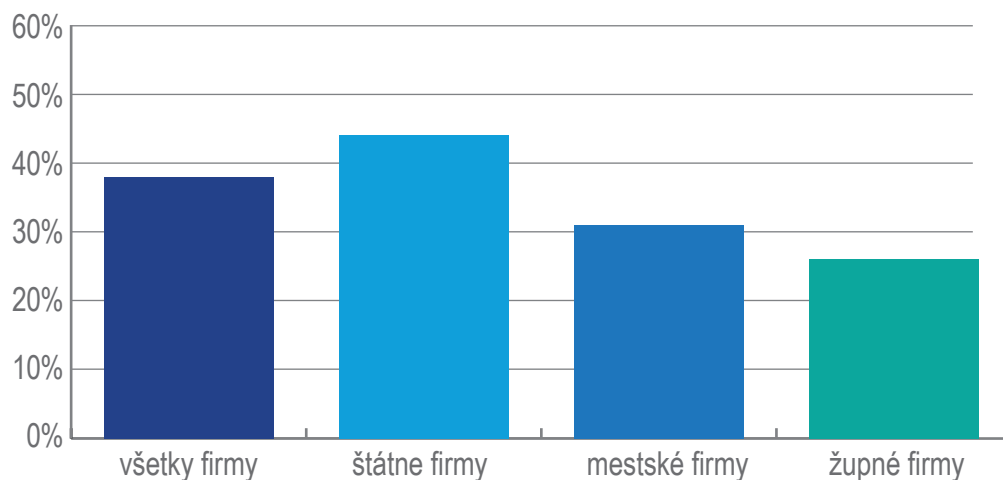
Transparency pre lepšiu orientáciu porovnala výsledky našich verejných firiem aj s praxou v piatich súkromných alebo polosúkromných firmách, v piatich českých verejných firmách a v desiatich zahraničných verejných spoločnostiach z krajín EÚ.

Vyberali sme prevažne veľké úspešné spoločnosti, pri ktorých je možné očakávať záujem verejnosti o ich činnosť, a preto aj vyšší stupeň otvorenosti. Vo výbere sú však i relatívne menšie spoločnosti, ako napríklad slovenská súkromná firma Asecco CE, ktorá v roku 2014 na Slovensku zamestnávala 396 ľudí.

Pri zahraničných firmách bolo kritériom i to, aby

PRIEMERNÝ BODOVÝ ZISK FIRIEM PODĽA VLASTNÍCTVA (V %)

obr. 1

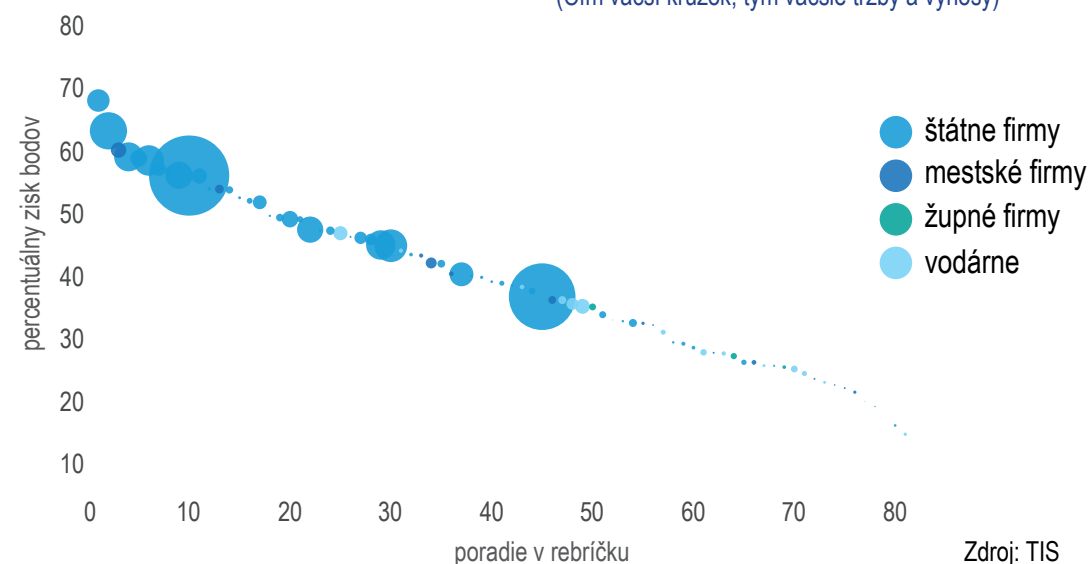

Zdroj: TIS

VZŤAH MEDZI UMIESTNENÍM V REBRÍČKU TRANSPARENTNOSTI A VEĽKOSŤOU VÝNOSOV:

obr. 2

(Čím väčší krúžok, tým väčšie tržby a výnosy)

Zdroj: TIS

mali podstatnú časť informácií na webovej stránke dostupnú aj v angličtine, ide preto prevažne o firmy z Veľkej Británie a Škandinávie.

Porovnanie vychádza zo zúženej sady otázok, ktoré boli pre slovenské verejné firmy, ako aj súkromné a zahraničné firmy rovnaké a až na drobné výnimky sme odpovede na všetky hľadali iba na oficiálnych webových stránkach spoločností. Slovenské verejné firmy v ňom získali **iba polovicu bodov (35%) oproti desiatke zahraničných verejných spoločností**, ktoré dosiahli takmer 71% možných bodov.

Dobрым príkladom na ilustráciu rozdielu sú etické kódexy, ktoré má na stránke zverejnené 9 z 10 zahraničných, no iba 10 z 81 našich verejných spoločností. Podobne je to aj s platmi manažérov, až 7 z 10 zahraničných firiem ich zverejňuje

proaktívne na stránke, čo u nás nie je vôbec bežnou praxou a až 43 z 81 našich verejných firiem nám ich nesprístupnilo dokonca ani na základe oficiálnej infožiadosti.

Ďalšie informácie o výsledkoch súkromných a zahraničných spoločností a o ich porovnaní s našimi verejnými podnikmi nájdete v kapitole Pravidlá, v časti Podrobnejšie porovnanie so zahraničnými firmami.

Kompletnú tabuľku (Tab. 5) s výsledkami porovnania nájdete v záverečnej časti tejto publikácie, alebo na webovej stránke projektu firmy.transparency.sk.

ZVEREJŇOVANIE

Špeciálnu pozornosť sme prierezovo vo všetkých šiestich hodnotených oblastiach venovali posudzovaniu, ako verejné firmy zverejňujú dôležité informácie o svojej činnosti. Otvorenosť spoločností je najsilnejšou prevenciou proti korupčným a klientelistickým praktikám.

Pozerali sme sa preto na to, v akej miere verejné firmy zverejňujú ich hospodárske ukazovatele, výročné správy, zmluvy, faktúry, personálne obsadenie, informácie o majetku a komu a v akej výške poskytujú finančné dary a dotácie.

V oblasti **hospodárske ukazovatele** stojí za zmienku, že až dve tretiny spoločností nezverejňujú na stránke žiadne výkonnostné plány na aktuálny rok a rovnaký počet firiem nezverejňuje ani plnenie týchto výkonnostných plánov za predchádzajúce roky. To v konečnom dôsledku sťažuje kontrolu ich efektívnosti verejnosťou. Bez takéhoto vyhodnocovania nemožno zodpovedne posúdiť ani primeranosť ohodnotenia manažmentu, keďže výkonnostné ciele vo verejných spoločnostiach nemusia byť naviazané na zisk, ale aj na plnenie iných verejnoprospešných a merateľných cieľov, napríklad počet odvezených pasažierov v železničnej doprave.

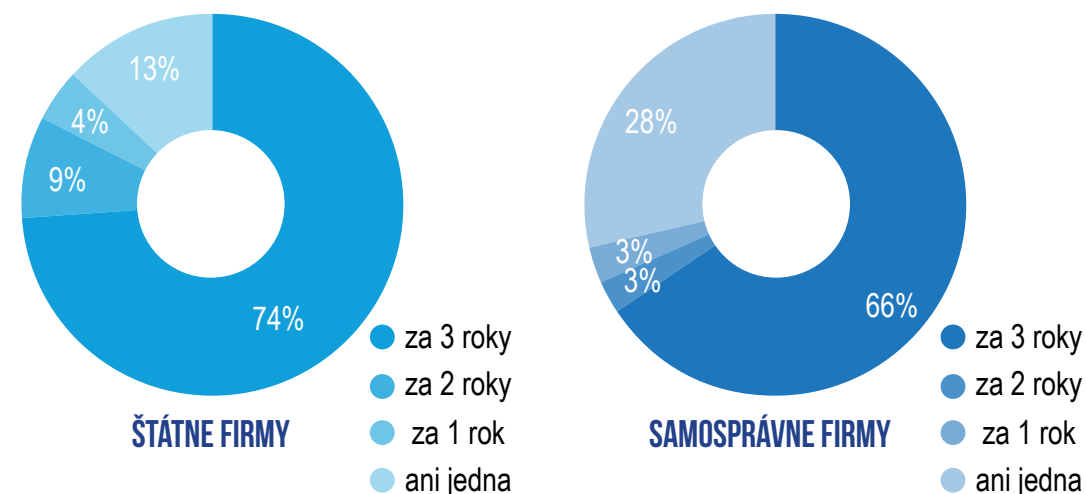
Dobрым príkladom môžu byť viaceré nami hodnotené spoločnosti vo Veľkej Británii, kde je zverejňovanie hospodárskych ukazovateľov i odmien štandardom a diskusia o primeranosti odmien štátnych manažérov je tak na kvalitatívne vyššej úrovni. Britský denník The Guardian v júni 2015 na tretej strane priniesol článok o nepomere medzi ročnou odmenou šéfa verejnoprávej televízie Channel 4 vo výške 855-tisíc libier a výsledkami spoločnosti. Riaditeľ televízie zarobil šesťkrát viac ako britský premiér a to aj napriek tomu, že počet divákov televízie klesal a stanica nedosiahla ani plánované výnosy z reklamy.²

Medzi slovenskými verejnými firmami sa našli aj také, ktoré nemajú na webstránke zverejnený ani taký základný údaj, akým je **vlastnícka štruktúra**. Konkrétne ide o 10 prípadov z 81, medzi nimi napríklad Letecké opravovne Trenčín alebo Poľnohárup Tatry.

Nezriedka tiež chýbajú aj kľúčové dokumenty o hospodárení. **Výročnú správu** zverejňuje pravidelne na webe sedem z desiatich firiem, výkaz ziskov a strát a súvahu len dve tretiny. Dobрым príkladom vo zverejňovaní týchto kľúčových dokumentov je Exportno-importná banka Slovenskej republiky, ktorá zverejňuje

ZVEREJŇOVANIE VÝROČNÝCH SPRÁV:

obr. 3

Zdroj: TIS

informácie o jej hospodárskych výsledkoch v polročných intervaloch.

Vo zverejňovaní výročných správ sa o niečo lepšie umiestnili firmy vlastnené štátom oproti tým samosprávnym. Ako je zjavné z nasledujúcich grafov, výročné správy za posledné tri roky má zverejnené 74% štátnych firiem a 66% samosprávných firiem.

V **oblasti komunikácia a zverejňovanie** sa ukázalo, že len tri firmy z celej vzorky zverejňujú na ich webstránkach výsledky z rokovania **valného zhromaždenia** (Oravská vodárenská spoločnosť, a. s., Považská vodárenská spoločnosť, a. s. a Slovenská elektrizačná prenosová sústava, a. s.).

Rovnako len tri firmy majú na stránke zverejnené základné dokumenty ako sú stanovky, zakladacia listina, štatút, alebo spoločenská zmluva (Rozhlas a televízia Slovenska, Slovenský vodohospodársky podnik a Železničná spoločnosť Slovensko). Ako veľmi môžu byť v niektorých prípadoch tieto dokumenty dôležité, ukázala

napríklad júnová diskusia o obsadzovaní orgánov v mestských obchodných spoločnostiach, ktorú zorganizoval primátor Bratislavy Ivo Nesrovnal a zúčastnili sa jej aj predsedovia poslaneckých klubov mestského zastupiteľstva a predstavitelia tretieho sektora vrátane Transparency. Viacerí poslanci na tomto stretnutí poukazovali na nedostatočnú kontrolu firiem zo strany poslancov, ktorí sa z pozície členov dozornej rady nevedia dostať ku kľúčovým údajom o činnosti mestských firiem. Právomoci jednotlivých orgánov týchto spoločností pritom upravujú práve stanovky, ktoré nie sú verejné prístupné a v niektorých prípadoch ich nepoznali ani samotní poslanci a zároveň členovia dozorných rád.

LEN TRI FIRMY MAJÚ NA STRÁNKE ZVEREJNENÉ ZÁKLADNÉ DOKUMENTY AKO SÚ STANOVY, ZAKLADACIA LISTINA, ŠTATÚT, ALEBO SPOLOČENSKÁ ZMLUVA

V tejto oblasti sa ukázala chabá tiež úroveň zverejňovania zmlúv a informácií o faktúrach a objednávkach, ktorým sa však budeme kvôli ich

² The Guardian: [Channel 4 bosses receive maximum bonuses despite slide in audience share](http://www.theguardian.com/media/2015/jun/09/channel-4-bosses-bonuses-david-abraham-jay-hunt) (http://www.theguardian.com/media/2015/jun/09/channel-4-bosses-bonuses-david-abraham-jay-hunt)

dôležitosti venovať v samostatnej podkapitole.

Najväčšie nedostatky pri zverejňovaní informácií majú firmy v oblastiach **personalistika, etika** a najmä **dotácie a charita**. Hlavné zistenia z týchto oblastí sú nasledujúce:

Vyššie tretina firiem nemá na webstránke zverejnené **mená manažérov** (napr. Banskobystrická regionálna správa ciest, Dlhopis, Dopravný podnik mesta Prešov či Jadrová vyraďovacia spoločnosť).

VYŠIE TRETINA FIRIEM NEMÁ NA WEBSTRÁNKE ZVEREJNENÉ MENÁ MANAŽÉROV A VIAC AKO POLOVICA ROBÍ TAJNOSTI S ICH PLATMI A ODMENAMI.

Viac ako polovica robí tajnosti s ich **platmi a odmenami**. V 85% chýbajú na stránkach **životopisy** top manažmentu. Práve tie sú pritom veľmi jednoduchým a zrozumiteľným indikátorom na posúdenie, či pozície v spoločnosti zastávajú kvalifikovaní ľudia. Svetlým prípadom pri zverejňovaní životopisov je Tepláreň Košice, ktorá nielenže poskytuje údaje o vzdelaní a predchádzajúcich pracovných skúsenostiach

KVALITA ZVEREJŇOVANIA ZMLÚV, FAKTÚR A OBJEDNÁVOK

Jednou z najdôležitejších tém, na ktorú sme sa v oblasti zverejňovania zamerali, bola kvalita zverejňovania zmlúv, faktúr a objednávok, keďže práve tento nástroj umožňuje najlepšiu možnosť nazrieť za dvere verejných firiem a pozrieť sa na ich hospodárenie.

Vďaka povinne zverejneným zmlúvám sa verejnosť mohla nedávno na blogu Transparency dočítať napríklad o tom, ako štedro dotujú štátne

manažérov, ale aj informácie o ich jazykových znalostiach a iných zručnostiach.

Mierne pozitívny trend možno pozorovať pri **etických kódexoch**, zverejnený ho dnes má dvojnásobok firiem oproti rebríčku spred troch rokov. Stále však ide iba o jednu z ôsmich spoločností.

Najhoršie firmy dopadli v oblasti poskytovania **dotácií a charity**. Deväť z desiatich nemá na stránke uvedené, koho podporili reklamou či darom. Čiastočné informácie tohto charakteru majú zverejnené firmy ako Tepláreň Košice, Mestské lesy Banská Bystrica, Slovenský plynárenský priemysel (prostredníctvom stránky jeho nadácie) a Odvoz a likvidácia odpadu, ktorý takéto informácie poskytuje verejnosti prostredníctvom výročnej správy.

Otvorené informovanie je nevyhnutnou súčasťou prevencie voči korupcii. Iba ak má verejnosť k dispozícii dostatok relevantných dát, dokáže posúdiť, ako sú firmy riadené. Preto je potrebné, aby spoločnosti publikovali všetky dôležité informácie a ukázali tak, že berú problém korupcie vážne.

firmy ako Tipos, Slovenská pošta, Transpetrol, či SPP hokejový klub Slovan Bratislava, za ktorým stoja viaceré schránkové firmy a vplyvný podnikateľ a údajný mecenáš vládneho Smeru Juraj Široký³.

Nie všetky firmy žiaľ zverejňujú zmluvy v požadovanej kvalite, a práve preto sa súčasťou nášho rebríčka stalo aj hodnotenie **kvality zverejňovania zmlúv**.

Hodnotiť sme mohli iba časť zmlúv, keďže infozákon stanovuje verejným firmám na rozdiel od štátnych inštitúcií či samospráv výnimku a tie nemusia zverejňovať zmluvy, ktoré sa týkajú priamo ich predmetu podnikania. Cieľom výnimky je, aby nedošlo ku konkurenčnému znevýhodneniu verejných spoločností. Rebríček transparentnosti ukázal, že verejné firmy sa k tejto situácii v praxi stavajú veľmi rôznorodo a pri zverejňovaní zmlúv sa stretávame **s nasledovnými prístupmi**:

Najextrémnejším prípadom je Exportno-importná banka Slovenska, ktorá tvrdí, že nie je povinnou osobou v zmysle infozákona, pretože vraj nehospodári s verejnými zdrojmi, a tak nezverejňuje žiadne uzatvorené zmluvy.

V druhej skupine sa nachádzajú napríklad Mestské lesy Banská Bystrica a Odvoz a likvidácia odpadu. Tieto dve firmy poskytujú verejnosti len informácie o tom, že zmluva bola uzatvorená a o jej sume, dátume a protistrane. Odvoz a likvidácia odpadu rovnako používa argument, že nedisponuje zdrojmi, ktoré by boli klasifikované ako verejný majetok, resp. verejný zdroj, a preto zverejňuje len informácie o uzatvorených zmlúvach, ktoré sú vo výške nad 10 tisíc eur bez DPH. Toto, podľa nášho názoru nezákonné rozhodnutie, interpretujú ako svoju dobrú vôľu a protransparentné opatrenie.

Do tretej skupiny patria firmy, ktoré zverejňujú len mizivé percento uzatvorených zmlúv a zvyšok schovávajú pod výnimku v zákone, ktorá im dovoľuje nezverejniť zmluvy súvisiace s priamo s ich predmetom podnikania. V plnom znení tak nezverejňujú napríklad aj zmluvy na nákup počítačov a automobilov, ktoré v žiadnom prípade nesúvisia s predmetom činnosti spoločností a nemôže sa tak na ne vzťahovať výnimka. V tejto skupine sa nachádzajú medzi inými Mestské

lesy Košice, Liptovská vodárenská spoločnosť, Vodárenská spoločnosť Ružomberok, Vodárne a kanalizácie mesta Komárna, alebo Podtatranská vodárenská spoločnosť.

Štvrtá skupina je charakteristická tým, že sa v nej nachádzajú firmy, ktoré nemajú zverejnené všetky zmluvy od roku 2011, kedy zákon o povinnom zverejňovaní zmlúv vstúpil do účinnosti, ale začali ich zverejňovať až neskôr. Napríklad Nitrianska investičná, Považská vodárenská spoločnosť a Regionálna správa a údržba ciest Nitra majú zverejnené zmluvy len od roku 2014, Trenčianskym vodárňam a kanalizáciám chýbajú roky 2011 a 2012 a firme Dlhopis chýba skoro celý rok 2012. Celkovo však zmluvy od roku 2011 nemá zverejnených až 31 firiem.

V piatej skupine sú firmy, ktoré zverejňujú väčšinu svojich zmlúv. Pri niekoľkých zmlúvach týkajúcich sa priamo ich predmetu podnikania sú zverejnené len informácie o ich uzatvorení. Ide napríklad o BIONT, Letisko Poprad-Tatry a Vojenské lesy a majetky SR.

Posledná skupina obsahuje firmy, ktoré zverejňujú všetky zmluvy. Patrí sem napríklad Agrokomplex – Výstavníctvo Nitra, Banskobystrická regionálna správa ciest, Dopravný podnik mesta Žilina, Hydromeliorácie, Lesy Slovenskej republiky a Poľnonákup TATRY.

Pri hodnotení zmlúv sme sa zamerali na niekoľko **aspektov ich zverejňovania**. Pozreli sme sa na to, či sú zmluvy zverejňované úplne, teda aj so všetkými prílohami. Zaujímalo nás, či sa v týchto dokumentoch dá vyhľadávať a kopírovať, ale aj či boli zverejnené načas. Tiež sme hodnotili nakoľko dáta z profilu zmluvy napovedajú o čo v samotnej zmluve ide, či je uvedená druhá zmluvná strana, či možno zistiť predmet zmluvy a či je správne uvedená hodnota sumy.

³ Transparency.blog.sme.sk: [My sme SLOVAN a my sme na CYPRE doma!!!](http://transparency.blog.sme.sk/c/378647/my-sme-slovan-a-my-sme-na-cypre-doma.html) (<http://transparency.blog.sme.sk/c/378647/my-sme-slovan-a-my-sme-na-cypre-doma.html>)

Taktiež sme posudzovali, nakoľko je v nich možné vyhľadávať podľa protistrany, predmetu zmluvy, sumy a dátumu jej podpísania. Jednotlivým indikátorom sme prideliť rôzne váhy podľa ich dôležitosti. Pri každej firme sme hodnotili tri zmluvy. Usilovali sme sa o to, aby v tejto vzorke bola vždy zastúpená aspoň jedna zmluva o dielo a jedna zmluva na nákup tovarov a služieb. Tiež sme dbali nato, aby pri každej firme boli hodnotené významné zmluvy s vysokou hodnotou plnenia.

AKÉ KVALITNÉ SÚ DOKUMENTY?

Najlepšie podľa našej metodiky zverejňuje **zmluvy** Technická obnova a ochrana železníc, a. s., ktorá v tomto hodnotení získala 64%. Najhoršie zverejňujú Mestské lesy Banská Bystrica, s. r. o. a Mestská televízia Trnava, ktoré podľa našich kritérií nezískali ani bod. Celkový priemer verejných firiem v tejto oblasti dosiahol 27%.

Kvalitatívna úroveň zverejňovania zmlúv sa odvíja aj od technickej platformy, cez ktorú firmy dokumenty zverejňujú. Vyššiu kvalitu sme zaznamenali u tých, ktorí posielajú zmluvy do Centrálného registra zmlúv (CRZ). Je to spôsobené technickejšou vyspelosťou tohto portálu, ktorý ich núti vyplniť popisné údaje. Firmy, ktoré využívajú CRZ dosiahli v našej analýze v priemere 40%, zatiaľ čo firmy, ktoré CRZ nevyužívajú len 11%.

Kvalita zverejňovania sa líši aj v samotnom CRZ. Nájdu sa tam nielen zmluvy bez uvedenej sumy (Dlhopis, a. s.), ale aj zmluvy, v ktorých sa nedá vyhľadávať (Agrokomplex – Výstavníctvo Nitra, š. p.), či zmluvy s chýbajúcimi prílohami (Slovenská elektrizačná prenosová sústava, a. s.). Najčastejším nedostatkom je však nedbalosť

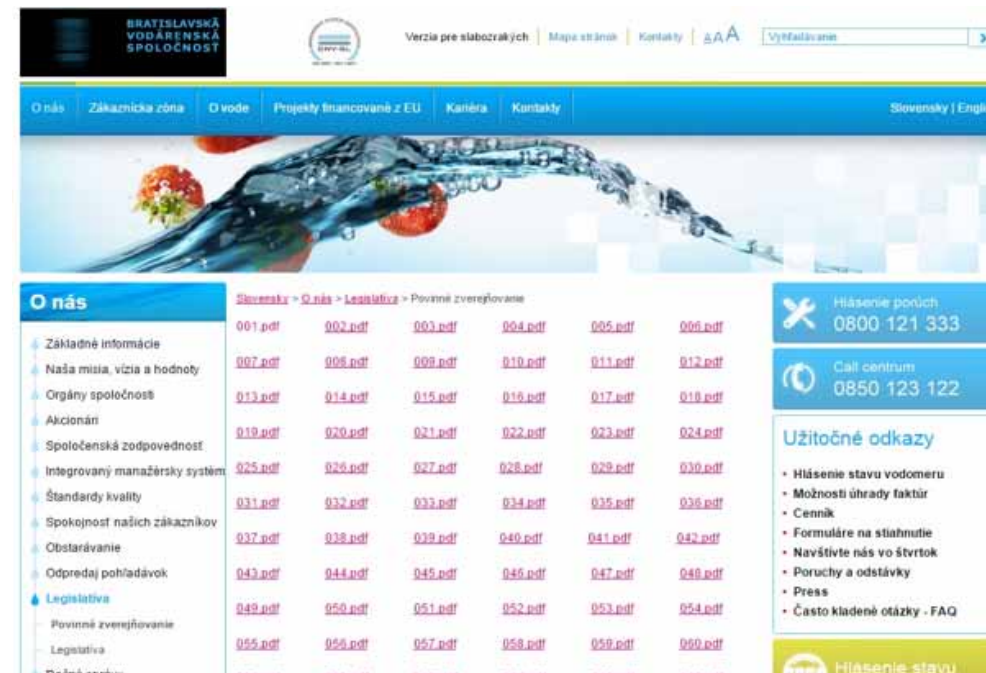
pri vyplňaní základných údajov o zmluve, čo výrazne komplikuje možnosti vyhľadávania zmlúv podľa zvoleného kritéria. Ak je v kolónke predmet zmluvy uvedené iba „kúpna zmluva“ namiesto presnejšieho „zmluva na nákup motorových vozidiel“, užívateľ hľadajúci všetky zmluvy o nákupe áut ju nenájde. Zostáva mu tak iba manuálne otváranie všetkých nedbalo pomenovaných zmlúv a zdĺhavé hľadanie.

Prax vo firmách, ktoré zmluvy nezverejňujú v CRZ, je ešte horšia a dokumenty sú často zverejnené bez hodnôt, vo formáte neumožňujúcom vyhľadávanie a bez možnosti vytriediť si dokumenty podľa dátumu, či protistrany.

DOKUMENTY SÚ ČASTO ZVEREJNENÉ BEZ HODNÔT, VO FORMÁTE NEUMOŽŇUJÚCOM VYHĽADÁVANIE A BEZ MOŽNOSTI VYTRIEDIŤ SI DOKUMENTY PODĽA DÁTUMU, ČI PROTISTRANY.

Príkladom takéhoto zverejňovania zmlúv je Bratislavská vodárenská spoločnosť, a. s., ktorá zmluvy pridáva na svoju web stránku vo forme nič nehovoriacich pdf dokumentov označených číslami. V takomto prípade nie je možné vytriediť zmluvy s určitou sumou alebo nájsť zmluvy s konkrétnym dodávateľom, čo výrazne sťažuje verejnú kontrolu. Ak by chcel užívateľ v takto zverejnených zmluvách nájsť iba tie, ktoré boli uzatvorené s poskytovateľom telekomunikačných služieb, alebo zmluvy s hodnotou vyššou ako 10-tisíc eur, čakali by ho dlhé hodiny prehľadávania. BVS má totiž takýmto spôsobom zverejnených cez tisícovsto dokumentov.

Obr. 4

V oblasti komunikácia a zverejňovanie sa ukázala biedna aj úroveň zverejňovania informácií o faktúrach a objednávkach, ktoré sa často nedajú zoradovať ani vyhľadávať podľa protistrany, sumy či dátumu. Faktúry a objednávky firmy nezriedka zverejňujú len ako zoznam nič nehovoriacich súborov a čísel. V priemere tu získali firmy len 12%. Skoro polovica firiem v tejto oblasti nezískala ani jeden bod. Patrí sem napríklad štátny Tipos, ktorý svoje faktúry a objednávky zverejňuje bez možnosti ich vyhľadávania alebo triedenia podľa zvolených kritérií. Takáto prax, podobne ako pri zmluvách, sťažuje verejnosti kontrolu.

Najlepšími firmami v zverejňovaní informácií o faktúrach a objednávkach sú podľa našej metodiky Bratislavská teplárenská, a. s., Odvoz a likvidácia odpadu, a. s. a Všeobecná zdravotná poisťovňa, a. s., ktorým sa podarilo získať tri štvrtiny bodov. Na webstránkach ponúkajú aj možnosti vyhľadávania a triedenia týchto dokumentov.

Verejné firmy môžeme podľa prístupov k zverejňovaniu faktúr a objednávok rozdeliť **do troch skupín**:

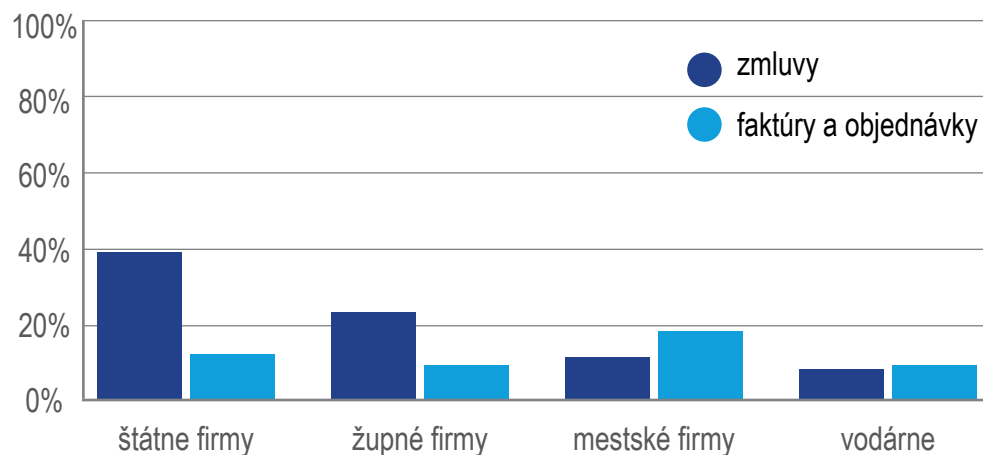
Prvá skupiny zahŕňa firmy, ktoré informácie o vystavených faktúrach a objednávkach vôbec nezverejňujú. Patrí sem Východoslovenská vodárenská spoločnosť, Bratislavská vodárenská spoločnosť a Vodárne a kanalizácie mesta Komárno.

V druhej skupine sa nachádzajú firmy, ktoré zverejňujú len informácie o vystavených faktúrach a objednávkach, teda len informácie o protistrane, sume a predmete. Do tejto skupiny patria viac ako dve tretiny firiem. Zákon im takúto možnosť zverejňovania povoľuje.

Do tretej skupiny patria firmy, ktoré zverejňujú faktúry a objednávky nad rámec zákona - v ich úplnom znení. Ide však len o tretinu firiem. Ide napríklad o Banskobystrickú regionálnu správu ciest, BPM, Lesy Slovenskej republiky, Letisko Sliač a MSHK Žilina.

AKO KVALITNE ZVEREJŇUJÚ VEREJNÉ FIRMY ZMLUVY, FAKTÚRY A OBJEDNÁVKY (%)

obr. 5

Zdroj: TIS

Z porovnania podľa vlastníctva vychádzajú v otázkach kvality zverejňovania zmlúv lepšie štátne firmy (36%) oproti župným (22%) a mestským firmám (11%). Pri faktúrach a objednávkach sa zas do popredia dostali mestské firmy (18%). Najhoršie v tomto porovnaní dopadli vodárenské spoločnosti, ktoré dosiahli v oboch oblastiach len niečo cez 8%. Toto porovnanie je znázornené v vyššie uvedenom grafe.

Aj pri zmluvách, faktúrach a objednávkach môžu verejné firmy hľadať pozitívnu inšpiráciu v niektorých progresívnejších samosprávach. Veľmi užitočnou funkciou pre verejnú kontrolu, ktorú pri zverejňovaní dokumentov využíva napríklad mestský úrad v Starej Turej alebo košícký magistrát, je prepojenie zmlúv so súvisiacimi faktúrami a objednávkami. Verejnosť si tak ľahko a bez zložitého vyhľadávania môže overiť, ako sa pri konkrétnych nákupoch dodržiavajú podmienky ustanovené v zmluve.

Častým argumentom, s ktorým sme sa v diskusiách o kvalite zverejňovania zmlúv, faktúr a objednávok s predstaviteľmi verejných firiem

stretli, boli vysoké náklady a zbytočnosť takéhoto zverejňovania. Týmto pocitom sa do istej miery dá rozumieť. Firmy v svojich systémoch vidia, že množstvo zmlúv si otvoril len zanedbateľný počet užívateľov.

Treba však poukázať aj na pozitívny vývoj v záujme verejnosti o kontrolu efektívneho nakladania s verejnými prostriedkami cez zverejnené zmluvy, faktúry a objednávky. Podľa exkluzívneho prieskumu verejnej mienky Transparency z februára 2015 (Focus) si aspoň jednu zmluvu či faktúru akejkoľvek verejnej organizácie na webe pozrelo za posledný rok až osem percent občanov. To je takmer trojnásobok počtu ľudí, ktorí za rovnaké obdobie niečo žiadali zaslaním infožiadosti.

Minulý rok dosiahla návštevnosť štátneho registra zmlúv a jeho vylepšenej verzie otvorenezmluvy.sk, prevádzkovej Transparency a AFP, dokopy až 650-tisíc návštev, čo bolo o tretinu viac ako v roku 2012. Tu dobre vidno, aké dôležité je informácie aktívne zverejňovať.⁴

PRAVIDLÁ

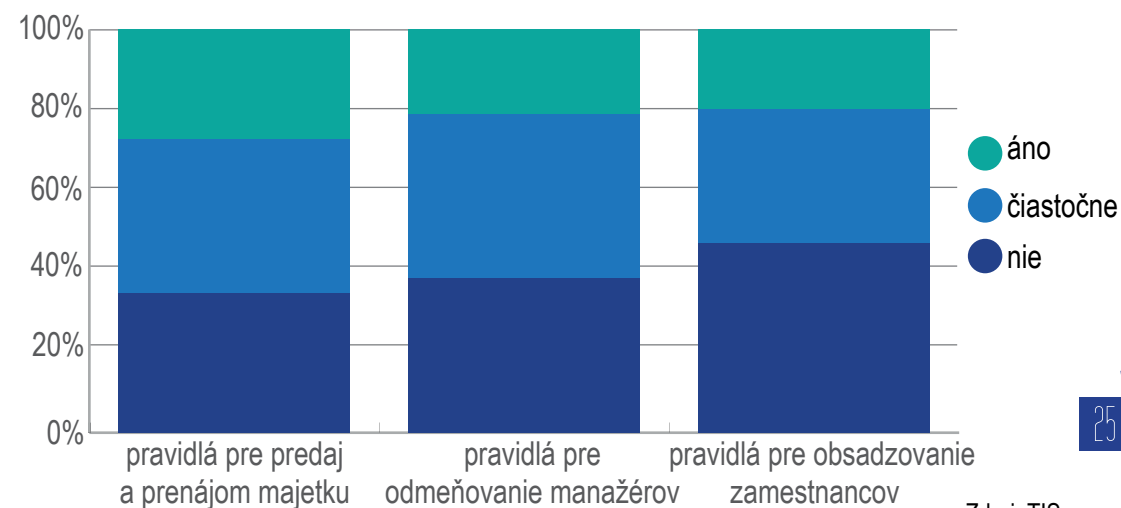
Druhým podstatným predpokladom znižujúcim priestor na korupciu je popri zverejňovaní informácií účinný systém pravidiel. Procesy v spoločnostiach, ako napríklad predaj majetku, prijímanie zamestnancov, či odmeňovanie manažérov, sú pri existencii jasných pravidiel predvídateľnejšie a menej náchylné na svojvoľné rozhodovanie.

Z našej analýzy však vyplýva, že v drivej väčšine hodnotených verejných firiem chýbajú pravidlá prinajmenšom na niektorú z dôležitých oblastí.

Najväčšiu voľnosť si verejné firmy dopriavajú v otázkach **prijímania nových zamestnancov**. Takmer polovica spoločností nemá presne stanovené podmienky na základe, ktorých sú zamestnanci obsadzovaní na jednotlivé pozície. V praxi to znamená, že firmy nemajú presne stanovené ako a kde musí byť daná pozícia zverejnená, aké kritériá či kvalifikačné predpoklady musí žiadateľ splniť a ani priebeh samotného výberového procesu pre jednotlivé pozície.

AKÉ PRAVIDLÁ MAJÚ VEREJNÉ FIRMY

obr. 6

Zdroj: TIS

⁴ Transparency International Slovensko: [Vstúpi Robert Fico do fanklubu infozakona?](http://www.transparency.sk/sk/english-vstupi-robert-fico-do-fanklubu-infozakona/) (<http://www.transparency.sk/sk/english-vstupi-robert-fico-do-fanklubu-infozakona/>)

Horšie sú na tom samosprávne spoločnosti, z ktorých až 57% takýmto pravidlami pre prijímanie zamestnancov vôbec nedisponuje. Kde a ako sú pracovné ponuky do týchto spoločností zverejňované a na základe čoho sú obsadzované pracovné pozície, či už novými alebo starými zamestnancami, sa bežný pozorovateľ nedozvie. Z 35 samosprávnych spoločností pravidlá má (a poskyto ich) len 7.

Štátne firmy na tom, čo sa týka pravidiel pre obsadzovanie zamestnancov, nie sú oveľa lepšie. Písomné pravidlá poskytlo len 9 zo 46 firiem, zatiaľ čo takmer 40% spoločností žiadnymi pravidlami nedisponuje.

Proces **odmeňovania vedenia** spoločnosti nemá písomne ošetrený až 38% verejných firiem. Chýbajúce pravidlá pre odmeňovanie ponúkajú priestor pre neadekvátne ohodnotenie obzvlášť vtedy, ak nie sú stanovené žiadne limity týchto odmien. Inšpiráciou našim firmám by mohli byť zahraničné verejné spoločnosti z nášho rebríčka, ktoré zväčša okrem pravidiel odmeňovania a pravidelného zverejňovania plátov manažérov venujú pozornosť aj informovaniu verejnosti o svojich hospodárskych plánoch a i ich spätnému vyhodnocovaniu. Verejnosť tak môže na základe merateľných ukazovateľov porovnateľných v čase informovane posúdiť, či je výška

odmien manažmentu verejnej firmy zaslúžená. Jednoduchšie by bolo predchádzať aj praxi so škandalóznymi zlatými padákmi, akej sme boli v posledných rokoch pri niektorých verejných spoločnostiach svedkami.

Viac priestoru pre flexibilné odmeňovanie vedenia možno opäť pozorovať v samosprávnych spoločnostiach, keďže až 60% týchto subjektov nedisponuje žiadnymi písomnými pravidlami či limitmi pre odmeňovanie manažmentu. Pri štátnych spoločnostiach je to 22%, pričom pravidlá pre odmeňovanie nemajú len 2 zo 14 najväčších štátnych spoločností.

Z hodnotených procesov venovali manažéri firiem najväčšiu pozornosť vypracovaniu písomných pravidiel pre oblasť **predaja a prenájmu majetku**. Takéto pravidlá dokázala doložiť viac ako štvrtina spoločností. Takmer 35% spoločností uviedlo, že pravidlami pre predaj či prenájom majetku nedisponuje. Častejší je tento nedostatok v spoločnostiach vlastnených mestami a župami. Až 18 z 35 samosprávnych spoločností na predaj či prenájom majetku mesta pravidlá nemá. O tom, ako a kde budú ponuky majetku zverejnené, za akých podmienok a komu ho firma môže predat' či prenajať, teda rozhoduje vedenie podľa svojho uváženia bez jasných a vopred stanovených kritérií.

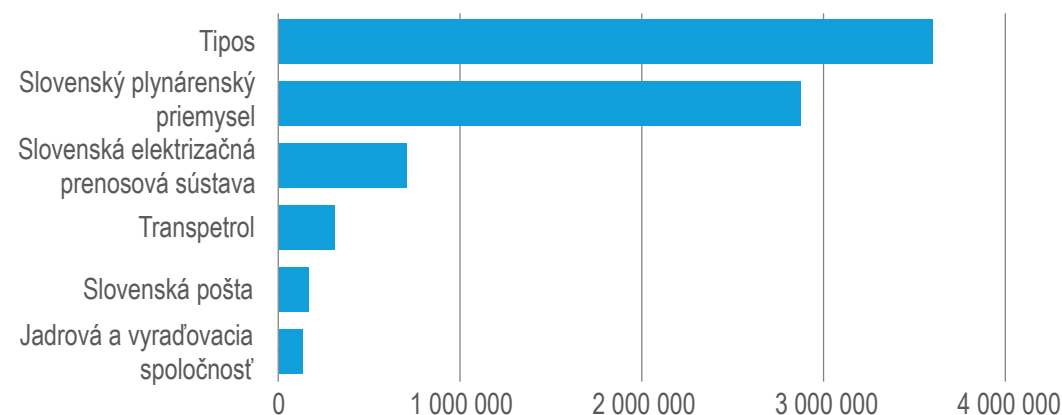
Len dve spoločnosti, Mestské lesy Banská Bystrica a Slovenský plynárenský priemysel, zverejňujú systematicky na webe aj zoznam subjektov, ktoré podporujú. Podrobnosti o podpore z mechanizmu dvoch percent z daní z príjmu sme nenašli na stránke ani jedinej spoločnosti.

DOTÁCIE

Absencia formálnych pravidiel sa podľa výskumu Transparency najvýraznejšie prejavuje v oblasti **darov, dotácií a charity**. Len päť najštedrejších verejných firiem v roku 2014 takýmto spôsobom rozdal skoro 8 miliónov eur. Pravidlá na pridelovanie dotácií a grantov má pritom len päť percent skúmaných spoločností, pri daroch a sponzoringu je to sedem percent.

KOLKO DÁVAJÚ NA DOTÁCIE, DARY A SPONZORING ŠTÁTNE FIRMY V EURÁCH (2014)

obr. 7

* Slovenský plynárenský priemysel poskytol podporu cez Nadáciu SPP.

** Transpetrol údaje neposkytol, vyrátané sú podľa zmlúv na crz.sk.

Zdroj: TIS

Čiastočnú, i keď pracnejšiu možnosť nahliadnúť do rozhodovania manažmentu verejných firiem o tom, koho a v akej výške podporia, predstavuje už spomínané povinné zverejňovanie zmlúv. Vďaka preskúmaniu darovacích zmlúv v Centrálnom registri zmlúv sme v rámci tohto projektu upozornili napríklad na podivné praktiky v štátnych spoločnostiach Transpetrol a Tipos, ktoré skryté cez neaktívnu neziskovú organizáciu a neinvestičný fond podporili pomerne vysokými sumami súkromný Slovenský archeologický a historický inštitút, ktorý založil úspešný podnikateľ Zoroslav Kollár. Ten podľa médií v 90-tych rokoch zbohatol na konkurzoch a administratívno-násilných prebratiach firiem a jeho majetok dnes podľa odhadov môže dosahovať až 272 miliónov eur. Šéfkou neziskovej organizácie Hodnoty života, ktorá 30-tisícový dar od Transpetrolu oficiálne získala, si na použitie tohto daru nevedela ani spomenúť. Z výročnej správy neziskovky vyplynulo, že peniaze skončili práve v Kollárovom inštitúte.⁵

Absencia formálnych pravidiel a ochoty zverejňovať informácie o podporených subjektoch sa prejavila aj na výsledkoch verejných firiem v našom rebríčku transparentnosti, keď osemdesiatka spoločností získala v oblasti dotácií a charity v priemere iba 19%.

OSEMDESIATKA SPOLOČNOSTÍ ZÍSKALA V OBLASTI DOTÁCIÍ A CHARITY V PRIEMERE IBA 19%.

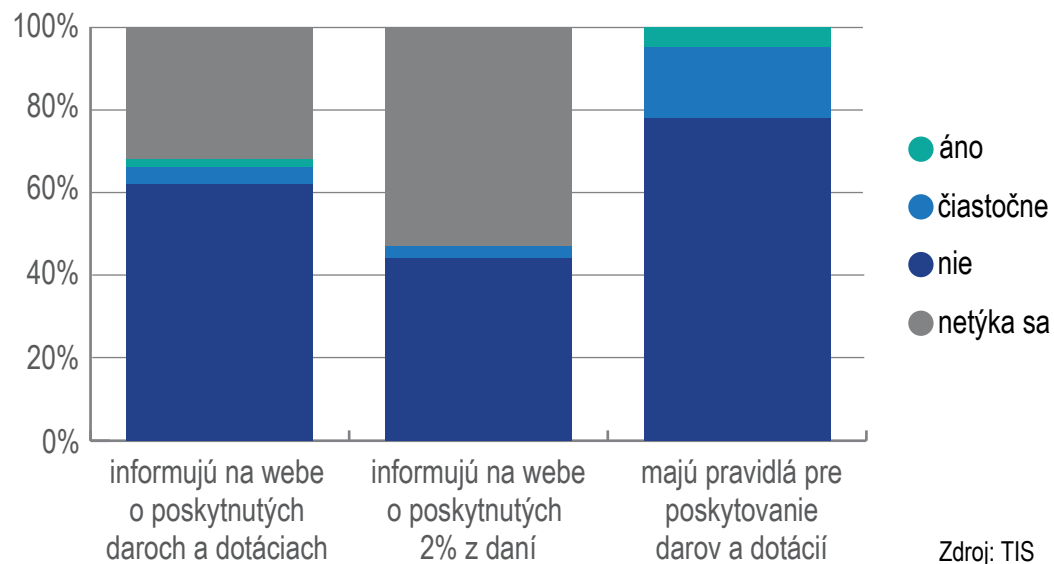
Hoci išlo o oblasť s relatívne malou váhou (iba deväť percent), v tejto sfére vidíme príležitosť na výrazné zlepšenie, ktoré si zároveň vyžaduje iba minimálnu námahu – spísať pravidlá, na základe ktorých spoločnosť podporu prideluje, a následne úspešných žiadateľov zverejniť na internete.

⁵ Transparency.blog.sme.sk: [Prečo Transpetrol štedro obdarúva veľkopodnikateľa Zoroslava Kollára?](http://transparency.blog.sme.sk/c/371873/preco-transpetrol-stedro-obdaruva-velkopodnikateľa-zoroslava-kollára/) (<http://transparency.blog.sme.sk/c/371873/preco-transpetrol-stedro-obdaruva-velkopodnikateľa-zoroslava-kollára/>)

Transparency.blog.sme.sk: [Prečo štátne firmy dotujú zábavku jedného z najbohatších Slovákov?](http://transparency.blog.sme.sk/c/379909/preco-štátne-firmy-dotuju-zabavku-jedného-z-najbohatších-slovakov/) (<http://transparency.blog.sme.sk/c/379909/preco-štátne-firmy-dotuju-zabavku-jedného-z-najbohatších-slovakov/>)

AKO VEREJNÉ FIRMY UDEĽUJÚ DARY A DOTÁCIE

obr. 8

Spomedzi hŕstky spoločností, ktoré pravidlám a zverejňovaniu informácií v tejto oblasti venovali akú takú pozornosť už dnes, môžu za príklad slúžiť najmä Slovenská pošta, Lesy Slovenskej republiky a Tipos, ktoré v tejto oblasti získali až 67%

Ani tieto spoločnosti však nezverejňujú všetky údaje, chýba napríklad zoznam subjektov, ktoré podporili z dvoch percent z daní.

Pre úplnosť treba dodať, že sme narazili aj na niekoľko spoločností, ktoré tvrdili, že v

posledných rokoch nikoho finančne nepodporili. V niektorých prípadoch však tieto spoločnosti podporovali rôzne subjekty aj nefinančne, napríklad poskytnutím bezplatnej autobusovej dopravy alebo bezplatným prenájmom pozemku na kultúrne či športové podujatie. V takom prípade odporúčame spoločnostiam zverejňovať aj tieto informácie, prípadne potenciálnych uchádzačov na stránke vopred informovať, že dary, dotácie, sponzoring ani bartré spoločnosť neposkytuje.

INFORMOVANIE

V rebríčku transparentnosti verejných firiem sme sa okrem existencie pravidiel a úrovne zverejňovania zamerali aj na ďalší pilier otvoreného prístupu verejných inštitúcií, ktorým je **prístupovanie informácií** podľa Zákona č.211/2000 o slobodnom prístupe k informáciám.

V prípade verejných firiem sú možnosti verejnosti žiadať údaje podľa Infozákona značne obmedzenejšie, ako je to pri štátnych úradoch či samosprávach.

V prípade verejných firiem sú možnosti verejnosti žiadať údaje podľa infozákona značne obmedzenejšie, ako je to pri štátnych úradoch či samosprávach.

Infozákon totiž obchodným spoločnostiam priznáva výnimku, podľa ktorej musia odpovedať iba na žiadosti týkajúce sa nakladania s verejnými peniazmi alebo majetkom.

Prax mnohých verejných obchodných spoločností je dlhodobo taká, že výnimku nadožívajú a uplatňujú ju aj pri údajoch, kde na to nemajú právo.

Pozrieť sa na aktuálny prístup firiem k infozákonu sme sa preto rozhodli aj formou takzvaného mystery shoppingu, kedy infožiadost spoločnostiam rozoslala naša spolupracovníčka a to bez toho, aby sa hlásila k známej mimovládnej organizácii. Každé spoločnosti zaslala žiadosť o informácie ohľadom celkovej výšky telefónnych účtov firmy za mesiac november 2014, najvyššej

sumy za jednotlivý telefón v danom mesiaci a aj na zoznam služobných ciest generálneho riaditeľa spoločnosti spolu s nákladmi za uplynulý rok.

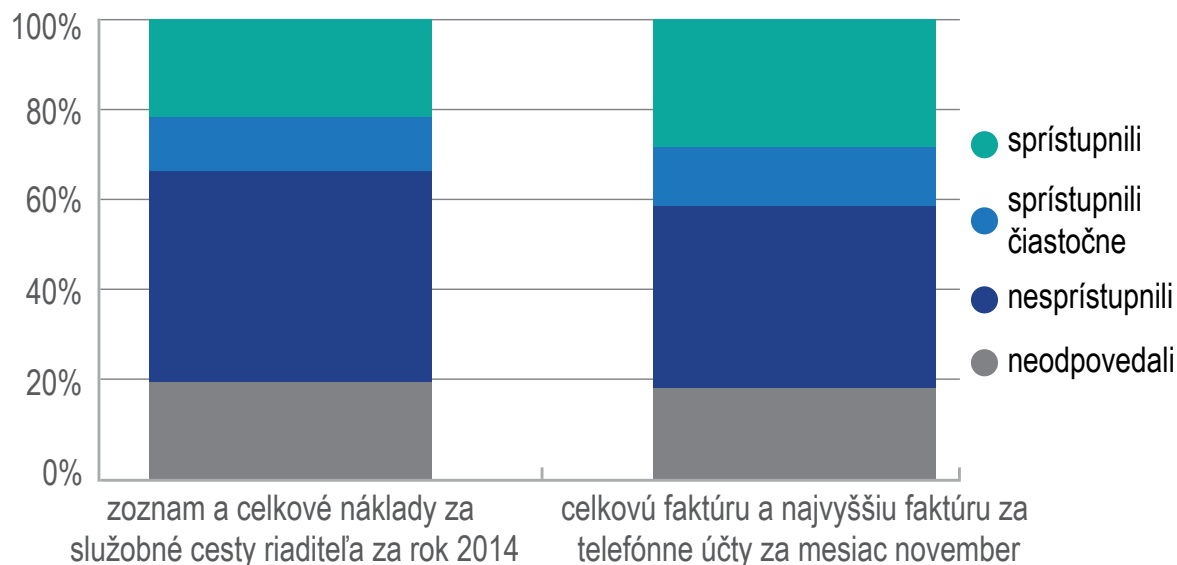
Z analýzy vyplynulo, že **rešpektovanie infozákona** stále robí problém takmer štvrtine verejných spoločností. Z 81 firiem na žiadosť o informácie od občana vôbec nereagovalo až 20 firiem. Väčšina spoločností, ktoré na žiadosť odpovedala zákonným spôsobom, však požadované informácie o služobných cestách riaditeľa a sume za telefónne účty zamestnancov odmietla sprístupniť.

Štyri spoločnosti sa dokonca pri infožiadostiach riadia vlastnými pravidlami keď od študentky vyžadovali doplňujúce informácie, ktoré presahovali rámec zákona. Štátny podnik Rudné bane žiadal zaslanie dokladov, ktoré potvrdzujú totožnosť žiadateľa a hodnoverné údaje o zadávateľovi výskumnej práce a obdobné údaje vyžadovali aj Automobilové opravovne Ministerstva vnútra SR. ŽSSK Cargo postupuje pri žiadostiach od študentov namiesto zákona podľa interných predpisov a okrem potvrdenia zo školy a informáciách o výskumnej práci tiež vyžadujú čestné prehlásenie, že poskytnuté informácie žiadateľ neposkytne tretím stranám.

Zákon pritom takýto prístup k infožiadostiam neumožňuje, žiadateľ je povinný uviesť iba meno, priezvisko a adresu a samozrejme ktoré údaje, od koho a akou formou požaduje. V stanovisku spoločnosti Slovenská konsolidačná právnička dokonca uviedla, že žiadosti študentov nie sú

AKO ODPOVEDALI VEREJNÉ FIRMY NA INFOŽIADOSŤ OD OBČANA

obr. 9

Zdroj: TIS

predmetom infozákona a že ide len o „obyčajnú žiadosť“, kde je na rozhodnutí povinnej osoby, či otázku zodpovie. Na vybavenie takejto „obyčajnej žiadosti“ má spoločnosť údajne lehotu až 30 dní.

Okrem Rudných baní majú s dodržiavaním infozákona problém aj ďalšie štátne podniky. Lesohospodársky majetok Ulič, Národný žrebčín Topoľčianky a Technický skúšobný ústav Piešťany na infožiadosť vôbec neodpovedali a ďalšie tri štátne podniky požadované informácie odmietli sprístupniť s odôvodnením, že podľa §3 ods. 2 zákona o slobodnom prístupe k informáciám požadované informácie sprístupniť nemusia, nakoľko hospodária s vlastnými prostriedkami, ktoré nadobudli vlastnou podnikateľskou činnosťou.

V prípade štátnych podnikov zákon č. 111/1990 Z.z. o štátnom podniku uvádza, že „veci, s ktorými podnik hospodári sú v štátnom vlastníctve“. Aj napriek tomu, že boli nadobudnuté vlastnou hospodárskou činnosťou sú teda stále majetkom štátu. Po tomto upoznení Agrokomplex informácie sprístupnil, Letové prevádzkové služby odpovedali len čiastočne, no Vojenské lesy a

majetky SR informácie aj tak nesprístupnili.

Tieto prípady svedčia o tom, že občan pri podávaní svojej žiadosti musí mať podrobne naštudovaný nie len zákon o slobodnom prístupe k informáciám, ale musí mať prehľad aj v ďalšej legislatíve, aby sa nenechal odradiť zamietavými odpoveďami firiem.

Svojský postoj k infozákonu preukázali aj vodárenské spoločnosti, z ktorých tri na žiadosť o informácie vôbec nezareagovali a zvyšných jedenásť informácie odmietlo sprístupniť s odôvodnením, že ako povinná osoba v zmysle §2 ods. 3 zákona č.211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám majú informačnú povinnosť iba v obmedzenom rozsahu. Po opätovnej výzve svoje stanovisko zmenila len spoločnosť Vodárne a kanalizácie mesta Komárno, ktorá ako jediná vodárenská spoločnosť požadované informácie napokon študentke poskytla.

Celkovo tak kompletne informácie o služobných cestách riaditeľa sprístupnila iba niečo vyše štvrtina spoločností. Zo štátnych firiem odmietla

informácie o služobných cestách sprístupniť až polovica spoločností. Ešte viac tajností však robili samosprávne spoločnosti. Kompletne informácie sprístupnilo iba 5 mestských a župných firiem, zatiaľ čo 70% spoločností informácie vôbec nesprístupnili.

Pri zverejňovaní sumy zaplatenej za mobilné telefóny zamestnancov boli spoločnosti o čosi otvorenejšie. Napriek tomu si však 41% štátnych a 60% samosprávnych firiem tieto informácie nechalo pre seba.

Našli sa aj také spoločnosti, ktoré študentku odkázali na webovú stránku spoločnosti, kde si mala požadované informácie dohľadať. Zväčša išlo o spoločnosti, ktoré faktúry a objednávky na stránke zverejňujú tak, že sa nedajú vyhľadávať podľa predmetu a názvu faktúr. Niektoré ich dokonca zverejňujú iba v generickom formáte (FA8736200183), ktorý občanovi bez zdĺhavého otvárania jednej faktúry po druhej nič nepovie.

Test reakcií verejných firiem na žiadosť o informácie od bežného občana ukázal značné nedostatky v praktickom uplatňovaní infozákona, keďže si ho firmy v mnohých prípadoch vykladajú značne rozdielne. Odlišný je prístup k tomu, kto a za akých podmienok je povinnou osobou a aký druh informácií je preto spoločnosť povinná zverejniť. Súčasná prax poukazuje aj na nejasné znenie infozákona, ktoré by bolo potrebné sprecizovať.

Častým argumentom, s ktorým verejné firmy pri vybavovaní infožiadostí operovali, bola aj ponosa na zneužívanie infozákona a zahlcovanie zamestnancov spoločnosti. Tento argument nemožno brať na ľahkú váhu, sme však presvedčení, že v prípade verejných spoločností ide o únosnú daň za možnosť ich efektívnej kontroly. S čiastočným kompenzačným opatrením napokon prišlo aj ministerstvo spravodlivosti v plánovanej novele infozákona, ktoré navrhovalo

možnosť drobného spolplatnenia zložitejších úkonov aj nad rámec nákladov spojených s tlačením, kopírovaním či elektronickým zaznamenávaním dokumentov.

Ďalšou pozitívnu inšpiráciu môže byť skúsenosť tretieho najväčšieho slovenského mesta Prešov, ktoré istý čas na stránke zverejňovalo odpovede na všetky infožiadosti a počet nových žiadostí v tom čase podľa predstaviteľov mesta významne klesol.

Z našej analýzy vyplynul aj rozdielny postoj firiem k žiadostiam o informácie od bežného občana a známej neziskovej organizácie. K žiadosti od Transparency sa väčšina spoločností postavila ústretovejšie a požadované informácie aspoň do istej miery sprístupnila.

Hoci ani tu to neplatí pri všetkých. Riaditeľ firmy Energo-sk, a.s., ktorej zakladateľom je Nitriansky samosprávny kraj, zamestnancov spoločnosti inštruoval, aby na infožiadosť Transparency neodpovedali. V telefonáte rozhodnutie vysvetľoval aj argumentom na spôsob: Kam by sme došli, keby sme všetci všetko zverejňovali. Odpovede neskôr poslal, avšak nedostatočné a dávno po zákonom limite.

Ukázalo sa, že bežný občan má pri žiadosti o informácie zjavne horšie postavenie, keď sa okrem dobrej znalosti zákona musí spoliehať aj na to, ako si zákon vyloží spoločnosť od ktorej informácie žiada. Naš prieskum v tejto oblasti opäť potvrdil, že dodržiavanie infozákona verejnými firmami je veľmi problematické. Dôvodom, prečo takéto počínanie firiem považujeme za nezákonné a aj možnostiam, ako sa občania pred podobným prístupom môžu brániť, sa bližšie venujeme v nasledujúcej analýze advokáta a spolupracovníka Transparency Pavla Nechalu.

PRÁVNÁ ANALÝZA - AKO KONTROLOVAŤ VEREJNÉ FIRMY?

Zákon o slobodnom prístupe k informáciám (ďalej len „infozákon“)⁶ patril v čase prijatia ku kľúčovým nástrojom vyvodzovania zodpovednosti za výkon verejných funkcií na rôznych úrovniach výkonu verejnej moci. Prirodzene ku kontrolovaným subjektom patrili aj obchodné spoločnosti, ktoré hospodária s majetkom štátu alebo mesta a činnosti, ktoré vykonávajú sú zamerané viac na pokrytie verejných potrieb ako na dosahovanie zisku. Na úrovni územnej samosprávy sú to napríklad starostlivosť o zeleň, odvoz a likvidácia odpadu, prevádzkovanie športových zariadení alebo poskytovanie sociálnych služieb.

Vo všetkých vyššie spomínaných prípadoch vnímame na jednej strane právnu formu existencie subjektu poskytujúceho tieto služby a na druhej strane obsahovú zložku, ktorou je plnenie niektorých úloh prináležiacich obciam. Inými slovami, aj keď ide o spoločnosti s ručením obmedzeným alebo akciové spoločnosti, stále ich možno považovať za verejné inštitúcie. Verejné inštitúcie vzhľadom na spôsob kreovania, majetok, s ktorým hospodária a samozrejme predmet činnosti, majú podliehať kontrole verejnosti a teda byť povinnou osobou podľa infozákona.

Skúsenosti Transparency International Slovensko, miestnych aktivistov, novinárov a aj radových občanov hovoria, že získanie relevantných informácií od firiem vlastnených štátom alebo obcou je veľmi obtiažne. Pozrieme sa preto na najčastejšie prekážky, s ktorými sa žiadateľ musí pri podávaní žiadosti vysporiadať.

FIRMY AKO POVINNÁ OSOBA

Štátne a mestské firmy sa za povinnú osobu podľa infozákona považujú vtedy, ak boli založené inou, v zákone bližšie uvedenou, povinnou osobou. Rozhodujúcou skutočnosťou, ktorú je potrebné skúmať, je moment založenia obchodnej spoločnosti.

Prvým miestom, kde sa môžeme o tejto skutočnosti dozvedieť je výročná správa predmetnej spoločnosti. Štandardnou súčasťou týchto výročných správ sú základné informácie o histórii podniku. Tieto informácie môžu vyzeráť napríklad takto:

Obchodná spoločnosť Trenčianska vodohospodárska spoločnosť, a. s., so sídlom v Trenčíne, 1. mája 11, bola založená zakladateľskou zmluvou zo dňa 16. 12. 1998 ako univerzálny právny nástupca zaniknutej spoločnosti Trenčianska vodohospodárska spoločnosť, spol. s r. o.

V tomto prípade sa nevyhneme skúmaniu aj dávnejšej histórie spoločnosti, nakoľko povinná osoba mala svojho právneho predchodcu.

Rozhodujúcim je moment založenia a účasť povinnej osoby na tomto založení.

Dopravný podnik Bratislava, akciová spoločnosť bol založený dňa 12. 12.1993 zakladateľskou listinou vo forme notárskej zápisnice č. N 508/93, NZ 499/93 napísanej notárkou JUDr. Helenou Hrušovskou. Akciová spoločnosť bola založená bez výzvy na upísanie akcií. Jediným zakladateľom a zároveň akcionárom je hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava.

Druhý prípad nám jasne indikuje účasť verejnej inštitúcie na založení tejto obchodnej spoločnosti. V jednom aj druhom prípade však získame jednoznačnú odpoveď až skúmaním korporátnych dokumentov týchto spoločností. Pôjde o spoločenskú zmluvu alebo zakladateľskú listinu v prípade spoločnosti s ručením obmedzeným alebo zakladateľskú zmluvu a stanov v prípade

akciové spoločnosti. Tieto dokumenty sú uložené v Zbierke listín, ktorú vedie príslušný registrový súd.⁷

Spôsob nahliadnutia do Zbierky listín upravuje príslušný registrový súd. Súčasne sú stanovené aj poplatky, ktoré sú účtované v súvislosti s nahliadnutím do zbierky listín.

Zbierka Listín, Okresný súd Bratislava I.

Nahliadnutie do spisu zbierky listín 3,00 eur

Za vyhotovenie a vydanie potvrdenia o tom, že v obchodnom registri určitý zápis nie je, alebo potvrdenia o tom, že určitá listina nie je uložená do zbierky listín 3,00 eur

Za zaslanie potvrdenia o tom, že v obchodnom registri určitý zápis nie je, alebo potvrdenia o tom, že určitá listina nie je uložená do zbierky listín elektronickými prostriedkami 0,33 eur

Potvrdenie o tom, že v zbierke listín neboli uložené určité dokumenty 3,00 eur

Potvrdenie o tom, aké listiny boli uložené v spise zbierky listín 3,00 eur

Za vyhotovenie fotokópie listiny uloženej v zbierke listín za každú aj začatú stranu 0,33 eur, najmenej 1,50 eur

Týmto spôsobom si zodpovieme základnú otázku, ktorá je predpokladom pre podanie žiadosti o sprístupnenie informácií. Ak je skúmaná obchodná spoločnosť povinnou osobou v zmysle založenia inou povinnou osobou podľa infozákona, potom by mala pri vybavovaní našej žiadosti postupovať zákonným spôsobom.

Stretávame sa však s tromi okruhmi problémov spôsobenými nedostatočnou znalosťou zákonných povinností zo strany vedenia obchodných spoločností alebo obštrukčným konaním v snahe zabrániť vyhodnocovaniu a zverejňovaniu niektorých informácií o svojej činnosti. Častým spôsobom nevybavenia žiadosti o sprístupnenie informácií je nečinnosť zo strany

⁶ Zákon č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií)

⁷ <http://www.orsr.sk/StrankoveHodiny.asp>

mestskej alebo štátnej firmy. Ďalšie dva okruhy prekážok tvoria nesprávne právne posúdenie rozsahu informačnej povinnosti alebo ústavné nekonformný výklad povinností.

NEČINNOSŤ A FIKTÍVNE ROZHODNUTIE

Mestská alebo štátna firma je povinnou osobou podľa infozákona, avšak nie je oprávnená vydávať rozhodnutia v správnom konaní. Inými slovami, môže sprístupniť požadované informácie,

ale v prípade ich nesprístupnenia postupuje iným zákonným spôsobom. Povinnosť vydať rozhodnutie je totiž nahradená inou povinnosťou,⁸ a to bezodkladne, najneskôr do troch dní, podať podnet osobe, ktorá ju založila, na vydanie zamietavého rozhodnutia.⁹ Osobou oprávnenou na vydanie zamietavého rozhodnutia vo vzťahu k žiadosti o sprístupnenie informácií doručenej mestskej alebo štátnej firme je jej zakladateľ.

Príklad: O žiadosti o sprístupnenie informácií doručenej SPP bolo povinné rozhodnúť Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky, ktoré koná v mene Slovenskej republiky ako jediného akcionára SPP.

V prípade nečinnosti má žiadateľ právo v zákonom stanovenej lehote toto tzv. fiktívne rozhodnutie¹⁰ napadnúť opravným prostriedkom (odvolaním alebo rozkladom). Opravný prostriedok smeruje voči orgánu, ktorý rozhodnutie vydal alebo mal vydať. V opravnom prostriedku navrhovateľ uvedie, že fiktívne rozhodnutie je nepreskúmateľné a teda nezákonné. Mestská alebo štátna firma tak postupovala pri vybavení žiadosti o sprístupnenie informácií v rozpore s infozákomom.

O opravnom prostriedku, i keď fiktívnom, rozhoduje podľa Správneho poriadku vedúci ústredného orgánu štátnej správy, ktorým je minister v prípade ministerstva. Ak ide o rozhodnutie obecného úradu (mestského úradu), o odvolaní rozhoduje starosta obce (primátor).

Pri podávaní opravných prostriedkov proti fiktívnemu rozhodnutiu je dôležité si uvedomiť plynutie lehôt, ktoré sa spájajú s vydaním takéhoto rozhodnutia, a tým aj s lehotou na podanie opravného prostriedku.

Prvým dôležitým časovým údajom je doručenie žiadosti o sprístupnenie informácií (napríklad 26.2.2015). Povinná osoba má ďalej v zmysle Infozákona lehotu na vybavenie 8 pracovných dní (teda 10.3.2015). Deň doručenia fiktívneho rozhodnutia je tretím dňom od uplynutia lehoty na vybavenie (13.3.2015). Od tohto dátumu začína následne plynúť lehotu 15 dní na podanie odvolania.

V praxi nie až tak zriedkavým prípadom je pokračujúca nečinnosť povinnej osoby. Inými slovami, napriek opravnému prostriedku nedostane žiadateľ žiadne rozhodnutie o fiktívnom rozhodnutí.

Nakoľko nadriadený povinnej osoby nekonal a nerozhodol o opravnom prostriedku žiadateľa platí, že nadriadený povinnej osoby vydal 15. deň od doručenia rozkladu povinnou osobou fiktívne rozhodnutie, ktorým opravný prostriedok

⁸ § 17 alebo § 18 ods. 4 Infozákona

⁹ podľa § 18 ods. 2 Infozákona

¹⁰ Fiktívne rozhodnutie – ak povinná osoba v lehote na vybavenie žiadosti neposkytla informácie či nevydala rozhodnutie a ani informáciu nesprístupnila, predpokladá sa, že vydala rozhodnutie, ktorým odmietla poskytnúť informáciu.

¹¹ § 61 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „Správny poriadok“)

zamietol a napadnuté rozhodnutie potvrdil v celom rozsahu. Za deň doručenia tohto rozhodnutia sa považuje druhý deň po uplynutí lehoty na vydanie rozhodnutia. V tejto súvislosti je potrebné upozorniť na plynutie lehoty na rozhodnutie o opravnom prostriedku, ktorá začína plynúť až doručením orgánu, ktorý má vo veci rozhodovať.

Voči týmto fiktívnym rozhodnutiam možno následne podať žalobu na súd v dvojmesačnej lehote, ktorá začína plynúť doručením fiktívneho rozhodnutia v druhom stupni. Infozákon pripúšťa súdny prieskum rozhodnutí o nesprístupnení

informácií ak žiadateľ vyčerpal všetky riadne opravné prostriedky, ktoré sú vo veci samej prípustné. V súdnom konaní je v súlade s ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku¹² potrebné zastúpenie advokátom.

V súvislosti s fiktívnymi rozhodnutiami sa bližšie pozrieme na niektoré argumenty, ktoré sú používané zo strany povinných osôb. Prvým príkladom je nevedomosť druhostupňového orgánu o existencii fiktívneho rozhodnutia, teda nepredloženie odvolania, resp. rozkladu orgánu, ktorý rozhoduje na druhom stupni.

Príklad: Minister nemal vedomosť o vydaní prvostupňového fiktívneho rozhodnutia

Ministerstvo hospodárstva malo povinnosť predložiť rozklad žiadateľa vedúcemu ústredného orgánu štátnej správy, t. j. ministromi hospodárstva na rozhodnutie.

Ak tak neurobilo, **ministerstvo hospodárstva porušilo svoju povinnosť uvedenú v § 57 ods. 2 Správneho poriadku.**¹³

Na druhej strane minister hospodárstva porušil svoje povinnosti uvedené v § 19 ods. 2 a 3 Infozákona, keď vo veci nekonalo a nerozhodlo. Minister hospodárstva sa pritom nemôže odvolávať na nečinnosť Ministerstva hospodárstva ako osoby príslušnej konať vo veci v I. stupni a nevedomosť o rozklade, nakoľko podľa judikatúry súdov vo veci rozkladu voči rozhodnutiu ústredného orgánu štátnej správy vlastne nerozhoduje iný orgán, ale iba iný subjekt toho istého orgánu. Teda orgán ako taký, v rámci ktorého v II. stupni mal konať ako príslušný Minister hospodárstva, mal vedomosť o prebiehajúcim konaní.¹⁴

Nielen štátna firma, ale aj Ministerstvo hospodárstva ako ústredný orgán štátnej správy a Minister hospodárstva ako vedúci tohto orgánu porušili svoje zákonné povinnosti uložené Správny poriadkom a Infozákomom. Pritom porušenie povinností ustanovených Infozákomom je považované za priestupok.¹⁵

Rovnako nemožno fiktívne rozhodnutia považovať za štandardný spôsob vybavovania žiadosti o sprístupnenie informácií. Vždy pôjde o porušenie

zákona, tak ako vyplýva z viacerých súdnych rozhodnutí.

¹² § 250a Občianskeho súdneho poriadku

¹³ § 57 ods. 2 Správneho poriadku: Ak nerozhodne správny orgán, ktorý napadnuté rozhodnutie vydal, o odvolaní, predloží ho spolu s výsledkami doplneného konania a so spisovým materiálom odvolaciemu orgánu najneskôr do 30 dní odo dňa, keď mu odvolanie došlo, a upovedomí o tom účastníka konania.

¹⁴ Je otáznosť, či sa aj pri konaní o rozklade proti rozhodnutiu ústredného orgánu štátnej správy môže uplatniť možnosť autoremedúry. O rozklade totiž nerozhoduje iný orgán, ale iba iný subjekt (vedúci) v rámci toho istého orgánu (tej istej povinnej osoby). Podľa viacerých rozhodnutí Najvyššieho súdu SR a tiež podľa názoru českého Najvyššieho správneho súdu je možnosť autoremedúry, a teda aj možnosť plynutia 30-dňovej lehoty na postúpenie rozkladu vedúcemu ústredného orgánu, vylúčená. (Např. uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1 SŽ-o-NS 122/2004 zo dňa 19. apríla 2005 alebo rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky sp. zn. 7 A 76/2002 zo dňa 4. novembra 2003) in Wilfling P. Wilfling: Zákon o slobodnom prístupe k informáciám. Komentár. Problémy z praxe. Rozhodnutia súdov. VIA IURIS. 2012. str. 180

Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku zo dňa 3. mája 2011 sp. zn. 3 SŽi 3/2011 konštatoval, že „účastník správneho konania, teda žiadateľ o poskytnutie požadovaných informácií mal právo, aby správny orgán, pokiaľ jeho žiadosti nemienil vyhovieť, rozhodol rozhodnutím tak, ako to ustanovil zákonodarca v právnej norme § 18 ods. 2 zákona o slobode informácií, ktoré by obsahovalo náležitosti rozhodnutia podľa § 47 správneho poriadku (...) **Fiktívne rozhodnutie je už svojou povahou nepreskúmateľné** pre nedostatok dôvodov podľa § 250j ods.2, písm. d) O. s. p.“

Napriek tomu, že fiktívne rozhodnutie je nepreskúmateľné, **nie je takéto rozhodnutie vylúčené zo súdneho preskúmania** zákonnosti postupov a rozhodnutí orgánov verejnej správy.

Vyššie uvedené závery potvrdil Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku zo dňa 13. júna 2002 sp. zn. 7 SŽ 180/01: „Fiktívne rozhodnutie žalovaného správneho orgánu ako povinnej osoby, ako aj fiktívne rozhodnutie ministra ako vedúceho orgánu štátnej správy o podanom rozklade podliehajú síce súdnej preskúmvavej právomoci, avšak vzhľadom na to, že ide o zákonnú fikciu, nebolo v možnostiach súdu preskúmať dôvody uvedených rozhodnutí obidvoch stupňov a teda ani posúdiť ich zákonnosť. Z uvedeného vyplynul nevyhnutný záver Najvyššieho súdu SR, že **napadnuté rozhodnutia sú nepreskúmateľné pre nezrozumiteľnosť a pre nedostatok dôvodov.**“

Najvyšší súd tiež konštatoval nezákonnosť fiktívneho rozhodnutia keď uviedol, že: „Už z povahy fiktívneho rozhodnutia je zjavné, že takéto rozhodnutie je nepreskúmateľné, lebo nemá náležitosti podľa § 47 ods. 3 Správneho poriadku, na ktorý zákon o slobodnom prístupe k informáciám odkazuje (§ 22 ods. 1 zákona o slobodnom prístupe k informáciám), a **preto je nezákonné.**“

V ďalšej časti sa pozrieme na veľmi častú argumentáciu mestských a štátnych firiem, v prípadoch keď nemajú záujem sprístupniť požadované informácie.

ZÚŽENÝ ROZSAH INFORMAČNEJ POVINNOSTI

Na základe Infozákona¹⁵ štátne alebo mestské firmy sprístupnia iba informácie o hospodárení s verejnými prostriedkami, nakladaní s majetkom štátu, majetkom vyššieho územného celku alebo majetkom obce, o životnom prostredí, o úlohách alebo odborných službách týkajúcich sa životného prostredia a o obsahu, plnení a činnostiach vykonávaných na základe uzatvorenej zmluvy.

Uvedené zákonné ustanovenie vytvára priestor pre interpretáciu zo strany povinných osôb, predovšetkým prostredníctvom zužujúceho výkladu jednotlivých pojmov v ňom použitých.

Nebudeme sa na tomto mieste venovať opakovanému argumentácii, ktorá de facto znemožňuje účinnú kontrolu zo strany verejnosti a považujeme ju aj za rozpornú z pohľadu cieľov Infozákona. Pri určení rozsahu informačnej povinnosti mestských a štátnych spoločností budeme vychádzať z dostupnej judikatúry v Slovenskej republike a Českej republike.

Najvyšší súd Slovenskej republiky už vo svojom rozsudku so sp. zn. 5SŽi/1/2011 zo dňa 15. decembra 2011 judikoval, že: „Prihlásením sa Slovenskej republiky k princípom demokratického právneho štátu, resp. prijatím Listiny základných práv a slobôd a Ústavy Slovenskej republiky došlo aj u nás k prechodu od koncepcie diskretnosti verejnej správy (štátnej správy i samosprávy) **k princípu publicity správy (t. j. jej otvorenosti a transparentnosti)**. Tým sa zmenilo základné

právne-filozofické východisko pri riešení otázky prístupu verejnosti k informáciám o činnosti verejnej správy v tom zmysle, že teraz majú v zásade všetci právny nárok na prístup ku všetkým informáciám okrem tých, ktoré sú osobitným zákonom taxatívne a iba z nevyhnutných dôvodov vylúčené.“

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojej rozhodovacej činnosti navyše tiež potvrdil, že verejné inštitúcie **majú plnú informačnú povinnosť**, nakoľko v demokratickej spoločnosti prevažuje záujem na kontrole týchto verejných inštitúcií. Zákonodarca v Infozákone podrobne upravuje právo na prístup k informáciám, ktoré majú k dispozícii orgány verejnej moci a iné verejné inštitúcie a je vykonaním základného práva na informácie. Zmyslom informovanosti občanov o verejnej moci je pre túto moc samu esenciálnou spätnou väzbou, kvalitatívnym faktorom a zároveň aj poistkou proti jej zneužitiu.¹⁷

Ústavný súd Slovenskej republiky konštatoval, že „všetky povinné osoby vyplývajúce z ustanovenia § 2 ods. 1, 2 a 3 zákona o slobode informácií majú v zásade racione materiae plnú informačnú povinnosť v rozsahu svojej činnosti. (...) Plná informačná povinnosť voči každému je z hľadiska čl. 26 ods. 4 ústavy namieste buď vtedy, keď ide o subjekt, ktorý hospodári s verejnými financiami, resp. nakladá s majetkom štátu alebo obcí,

alebo vtedy, ak ide o subjekt, ktorý bol kreovaný zákonom alebo na základe zákona, ktorý patrí do oblasti verejného práva. V týchto prípadoch je daný verejný záujem na plnej informačnej povinnosti, ktorý potláča do úzadia prípadný záujem týchto subjektov na ochrane ich práv a slobôd. Hospodárenie s verejnými financiami a štátnym, resp. obecným majetkom zakladá verejný záujem na transparentnosti fungovania takéhoto subjektu kvôli možnosti verejnej kontroly zo strany občanov a posilneniu dôvery občanov v zákonné nakladanie s verejnými prostriedkami a majetkom. Napokon je podstatné, že takýto subjekt nebol kreovaný na uplatňovanie súkromných záujmov, ale na realizáciu verejných záujmov.¹⁸

Je nepochybné, že mestské a štátne firmy hospodária s mestským majetkom alebo majetkom štátu. Preto majú v zmysle vyššie uvedeného nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky **plnú informačnú povinnosť**.

Najvyšší správny súd Českej republiky uviedol, že „finančné prostriedky obchodnej spoločnosti založenej orgánom verejnej moci sú de facto finančnými prostriedkami orgánu verejnej moci.¹⁹

Aj vzhľadom na to, že ide o rozšírenú prax, rozhodla sa Transparency International Slovensko iniciovať štyri súdne spory o preskúmanie

¹⁷ „Ďalším nepopierateľným významom subjektívneho, a tým aj vynútitelného práva na informácie je jeho funkcia kontrolná vo vzťahu k fungovaniu verejnej moci. Dostatočne rozsiahly, jednoduchý a rýchly prístup k informáciám má tiež priaznivý vplyv na dôveru občanov v demokratické inštitúcie a na ich ochotu podieľať sa na verejnom živote. Situácie, kedy samotné získavanie podkladových informácií robí občanom problémy, sú pre nich demotivujúce, pretože tým nadobúdajú pocit nemožnosti účinne ovplyvniť správu vecí verejných. Právo na informácie spolu so slobodou prejavu sú ústavnými právami každého subjektu garantovanými Ústavou Slovenskej republiky (čl. 26), Listinou základných práv a slobôd a Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Výkladom ústavného práva na prístup k informáciám sa zaoberá aj judikatúra ústavného súdu, napr. nálež sp. zn. I. ÚS 236/06 zo dňa 28. júna 2007 a pod., ako aj judikatúra najvyššieho súdu, napr. sp. zn. 6SŽi/5/2011 z 25. apríla 2012 a pod.“ (Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn.: 8SŽi/16/2013 zo dňa 20. marca 2014)

¹⁸ Nález Ústavného súdu SR, sp. zn. I. ÚS 236/06; „Jedinou výnimkou sú právnické osoby a fyzické osoby, ktorým zákon zveruje právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb v oblasti verejnej správy podľa § 2 ods. 1 zákona o slobode informácií, pretože rozsah informačnej povinnosti týchto subjektov je racione materiae vymedzený tak, že sa týka iba ich rozhodovacej činnosti, nie teda celej činnosti.“

¹⁹ Rozsudok Najvyššieho právneho súdu Českej republiky so sp. zn.: 8As/57/2006 zo dňa 29. mája 2008

¹⁵ § 21a ods. 1 písm. c) Infozákona

¹⁶ § 3 ods. 2 Zákona o slobode informácií

zákoností rozhodnutí, kde povinné osoby – mestské firmy použili argumentáciu uvedenú v tejto podkapitole.

V poslednej časti si pripomenieme základnú argumentáciu pri práve na informácie. Toto právo občanov je garantované v texte Ústavy SR a preto zákony, podzákonné predpisy, ale aj konanie a rozhodovanie orgánov verejnej moci, musia zabezpečovať neporušovanie práva občanov na informácie.

POVINNOSŤ ÚSTAVNE SÚLADNÉHO VÝKLADU INFOZÁKONA

Právo na prístup k informáciám je ústavným právom garantovaný článkom 26 ods. 4 Ústavy SR: „právo vyhľadávať a šíriť informácie možno obmedziť zákonom, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti.“

V kontexte vyššie uvedenej ústavnej požiadavky sa však Infozákon vykladá a aplikuje príliš formalisticky a k takémuto výkladu pristupujú tak štátne orgány ako aj obce a mestá. Takýto mechanický výklad však nezohľadňuje ústavné právo na informácie a spôsobuje porušenie tohto ústavného práva občanov.

Podľa čl. 152 ods. 4 Ústavy SR platí, že: „Výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.“ Infozákon je preto potrebné za každých okolností

a v každom individuálnom prípade vykladať tak, aby dôsledky výkladu neboli v rozpore s ústavným právom na informácie. Takýmto spôsobom je nevyhnutné pristupovať aj k tým ustanoveniam Infozákona, ktoré predpokladajú alebo umožňujú obmedzenie ústavného práva na informácie – teda nesprístupnenie informácií.²⁰

Obmedzenie ústavného práva na informácie musí za každých okolností **spĺňať obe** nasledujúce podmienky:

- a. obmedzenie má oporu v zákone,
- b. obmedzenie je nevyhnutné v demokratickej spoločnosti na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti.

V zmysle judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky „obmedzenie (práva a informácie, pozn.) podľa čl. 26 ods. 4 Ústavy SR je dovolené vtedy, ak sa splní formálna podmienka, a to že obmedzenie prijme národná rada v právnom predpise so silou zákona a **tiež dve kumulatívne materiálne podmienky**. Prvou materiálnou podmienkou je požiadavka, aby **obmedzenie slúžilo na ochranu práv a slobôd iných** alebo sa ním musí chrániť bezpečnosť štátu, verejný poriadok, verejné zdravie alebo mravnosť. Druhou podmienkou je podmienka nevyhnutnosti prijatia obmedzenia.“²¹

Obmedzenie ústavného práva na informácie prichádza do úvahy tam, kde by došlo k

neprimeranému obmedzeniu či dokonca popretiu iného práva alebo slobody.²² Tak je tomu napr. v prípade ochrany osobných údajov a súkromia fyzických osôb.

AKO ĎALEJ

Mestské a štátne firmy hospodária s verejnými prostriedkami a poskytujú služby verejnosti. Občania majú právo a aj povinnosť vyžadovať od predstaviteľov týchto spoločností transparentnosť a otvorenosť. Ako vyplýva z vyššie poskytnutej analýzy existujú nástroje ako sa k informáciám dopracovať. Tento proces je finančne aj časovo náročný, preto rovnako by malo byť snahou občanov vyžadovať otvorenosť a transparentnosť aj od volených predstaviteľov štátu a obcí.

Disponujú totiž dostatočnými kompetenciami, aby otvorený prístup k poskytovaniu informácií v mestských a štátnych firmách zabezpečili.

Dobrou príležitosťou na vyriešenie nezmyselnej polemiky ohľadom osobnej pôsobnosti Infozákona po 15 rokoch od jeho prijatia, bola príprava novely Infozákona na pôde ministerstva spravodlivosti SR pod vedením ministra Tomáša Borca. Predstaviteľom tretieho sektora sa žiaľ nepodarilo do pripravovanej novely presadiť jasné definovanie povinných osôb a výslovné zahrnutie mestských a štátnych firiem do tejto kategórie. Transparency preto vyvinie úsilie, aby sa riešením tohto problému zaoberali aj politické strany v rámci práve začínajúcich priprav volebných programov.

²⁰ Ústavný súd Slovenskej republiky na základe článku 152 ods. 4 Ústavy SR stabilne uvádza, že: „Zo zásady ústavne konformného výkladu vyplýva tiež požiadavka, aby v prípadoch, ak pri uplatnení štandardných metód výkladu prichádzajú do úvahy rôzne výklady súvisiacich právnych noriem, bol uprednostnený ten, ktorý zabezpečí plnohodnotnú, resp. plnohodnotnejšiu realizáciu ústavou garantovaných práv fyzických osôb alebo právnických osôb. Všetky orgány verejnej moci sú preto povinné v pochybnostiach vykladať právne normy v prospech realizácie ústavou (a tiež medzinárodnými zmluvami) garantovaných základných práv a slobôd...“ (napr. II. ÚS 148/06, III. ÚS 348/06, IV. ÚS 209/07, podobne aj I. ÚS 252/07)

²¹ Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn.: 8Sž/17/2013 zo dňa 26. marca 2015

²² „Právo na informácie spolu so slobodou prejavu sú ústavnými právami každého subjektu garantovanými Ústavou Slovenskej republiky, Listinou základných práv a slobôd a Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Právo vyhľadávať a šíriť informácie možno obmedziť len zákonom, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosti štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti (čl. 26 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky). Výkladovým pravidlom pri obmedzovaní základných práv a slobôd je ustanovenie čl. 13 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého pri obmedzovaní základných práv a slobôd sa musí dbať na ich podstatu a zmysel. Takéto obmedzenia sa môžu použiť len na ustanovený cieľ. Rozsah obmedzení základných práv a slobôd je potrebné vykladať reštriktívne. Všetky základné práva a slobody sa chránia len v takej miere a rozsahu, kým uplatnením jedného práva alebo slobody nedôjde k neprimeranému obmedzeniu či dokonca popretiu iného práva alebo slobody (IV. ÚS 362/09, PL. ÚS 7/96), resp. inej hodnoty ústavoprávnej povahy.“ (Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn.: 8Sž/17/2013 zo dňa 26. marca 2015)

MANUÁL AKTÍVNEHO OBČANA PRI KONTROLE MESTSKÝCH A ŠTÁTNYCH FIRIEM

ČO MÔŽE OBČAN UROBIŤ?

LEHOTA

ROZHODNÁ UDALOSŤ

KOMU ÚKON SMEROVAŤ

Žiadosť o sprístupnenie informácií	na vybavenie 8 pracovných dní, zo závažných dôvodov možnosť predĺžiť o 8 pracovných dní	odo dňa doručenia žiadosti	Mestská alebo štátna firma
Odvolanie (rozklad)	15 kalendárnych dní	od doručenia rozhodnutia	Zakladateľ mestskej alebo štátnej firmy
Odvolanie voči fiktívnemu rozhodnutiu	15 kalendárnych dní	tretí deň od uplynutia lehoty na vybavenie žiadosti (8 pracovných dní)	Vedúci ústredného orgánu štátnej správy, ktorým je minister v prípade ministerstva Ak ide o rozhodnutie obecného úradu (mestského úradu), o odvolaní rozhoduje starosta obce (primátor).
Žaloba o preskúmanie zákonnosti	v lehote 2 mesiacov	od doručenia rozhodnutia, v prípade fiktívneho rozhodnutia za deň doručenia tohto rozhodnutia sa považuje druhý deň po uplynutí lehoty na vydanie rozhodnutia.	Miestne príslušný Krajský súd, potrebné zastúpenie advokátom.
Priestupok	3 mesiace	od spáchania priestupku	Miestne príslušný okresný úrad
Odvolanie voči rozhodnutiu o priestupku	v lehote 15 dní	odo dňa oznámenia rozhodnutia	Miestne príslušný okresný úrad

POROVNANIE SO ZAHRANIČNÝMI FIRMAMI

Aby sme dokázali aktuálny prístup slovenských verejných firiem k transparentnosti lepšie posúdiť, rozhodli sme sa ho porovnať aj s niekoľkými zahraničnými a súkromnými spoločnosťami. Vyberali sme zväčša väčšie spoločnosti, pri ktorých si možno stanoviť aj **vyššie nároky na transparentnosť**.

Do porovnania sme zaradili päť slovenských súkromných alebo polosúkromných spoločností a 15 zahraničných verejných firiem, z toho päť českých. Tieto spoločnosti boli vybrané na základe ich verejného vlastníctva a rovnako

bola braná do úvahy aj oblasť podnikania týchto spoločností, tak aby boli predmetom činnosti príbuzné s hodnotenými slovenskými verejnými firmami.

Výsledky slovenských verejných firiem v tomto porovnaní sú mierne odlišné od samotného rebríčka transparentnosti verejných firiem 2015, keďže pri tomto porovnaní sme rozsah otázok zúžili iba na také, ktoré možno posudzovať u našich i zahraničných spoločností. Až na drobné výnimky išlo o otázky, ktoré je možné **overiť si na webových stránkach firiem**. Týkali sa napríklad

výročných správ, zverejňovania hospodárskych ukazovateľov, životopisov a odmien manažérov, ponúk na predaj a prenájom majetku, pridelovania darov a dotácií, či etického kódexu.

V hodnotení zverejnených informácií na stránkach obstáli zahraničné verejné spoločnosti podstatne lepšie ako tie slovenské. Slovenské verejné firmy v rebríčku získali **iba polovicu bodov** (35%) oproti desiatke zahraničných verejných spoločností (71%).

Okrem kvalitnejších **výročných správ** sa bežný občan z webstránok zvolených zahraničných firiem dozvie podstatne viac aj o vedení týchto spoločností. **Mená manažérov** má na svojej stránke uvedených 14 z 15 porovnávaných zahraničných spoločností. U nás je to len 41 z 81 verejných firiem. O dosiahnutom vzdelaní, či predchádzajúcich pracovných skúsenostiach riaditeľa sa bez problémov dočítate na stránkach všetkých piatich slovenských súkromných firiem. **Životopis** riaditeľa má na stránke zverejnených aj 6 z 10 európskych zahraničných firiem.

Na Slovensku sa o tom, kto riadi danú spoločnosť dozvieme viac len v 10 z 81 prípadov. Až 85%

slovenských verejných firiem nemá na svojej stránke zverejnený životopis riaditeľa. Z 31 spoločností vlastnených mestom, obcou alebo viacerými obcami uvádza vzdelanie a predchádzajúce pracovné skúsenosti riaditeľa na stránke len jediná firma a to Mestská televízia Trnava.

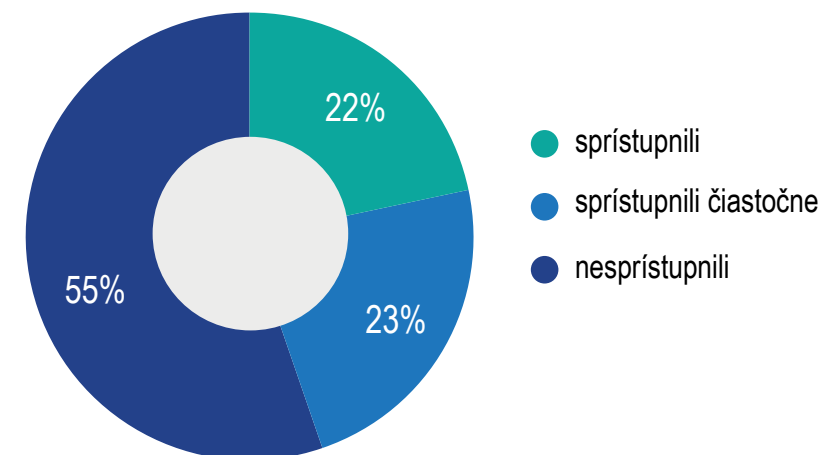
Štátne firmy sú na tom o čosi lepšie. O tom, kto riadi tieto spoločnosti sa dozvieme v 9 prípadoch zo 46, prevažne ide o veľké podniky. Podrobnejšie informácie o riaditeľovi by ste však aj na stránkach ôsmich z desiatich štátnych firiem hľadali márne.

Okrem zverejňovania životopisov môžu ísť zahraničné verejné firmy tým slovenským príkladom aj pri zverejňovaní **plátov riaditeľa** či manažmentu. Slovenským verejným firmám robilo priznanie platu vedenia problém aj po oficiálnej žiadosti podanej podľa infozákona.

Viac ako polovica spoločností informácie o platoch a odmenách výkonného manažmentu odmietla sprístupniť. Kompletne informácie sprístupnilo len 22% všetkých spoločností.

KOLKO VEREJNÝCH FIRIEM POSKYTLA INFORMÁCIE O PLATOCH A ODMENÁCH VÝKONNÉHO MANAŽMENTU

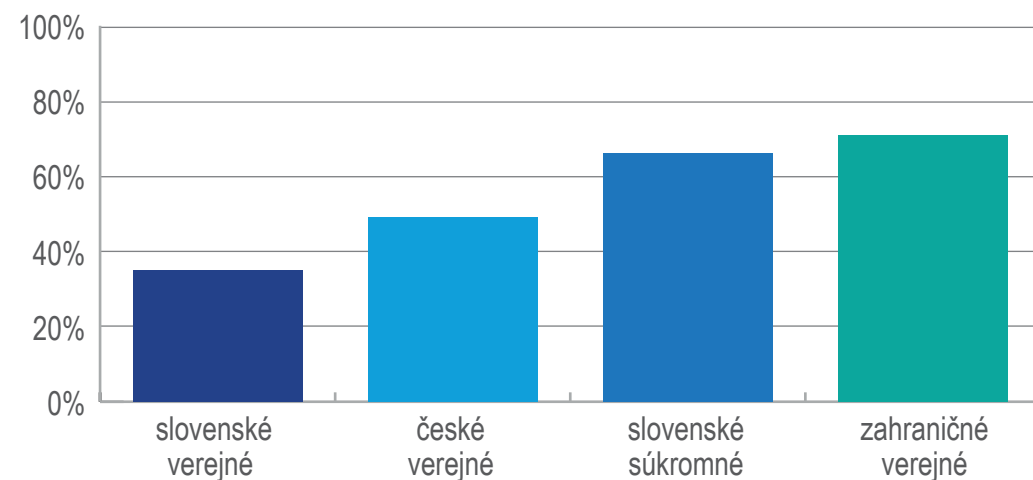
obr. 11

Zdroj: TIS

POROVNANIE SLOVENSKÝCH VEREJNÝCH FIRIEM SO ZAHRANIČNÝMI A SÚKROMNÝMI FIRMAMI (V %)

obr. 10

Zdroj: TIS

Sedem z desiatich európskych zahraničných firiem pritom informácie o plate a odmenách manažmentu zverejňuje pravidelne vo výročnej správe. Niektoré zahraničné spoločnosti pritom uvádzajú celkové náklady, v ktorých je zahrnuté aj cestovné či ubytovanie pri služobných cestách. Takéto podrobné informácie sú obsiahnuté napríklad vo výročných správach britskej štátnej televízie BBC²³ alebo švédskej energetickej spoločnosti Vattenfall. Informácie o plate riaditeľa poskytuje aj severoírská vodárenská spoločnosť NI Water, zatiaľ čo u nás plat a odmenu výkonného manažmentu nespístupnila **ani jediná vodárenská spoločnosť**.

Na webových stránkach zahraničných verejných firiem je bežným štandardom aj verejne prístupný **etiký kódex**. Zverejnený ho má až 9 z 10 hodnotených zahraničných spoločností. Tajnosti s etikým kódexom nerobia ani slovenské súkromné spoločnosti – až 4 z 5 ho na stránke majú zverejnený. Z piatich českých spoločností má na stránke etiký kódex zverejnený len ČD Cargo a ČEPS. U nás je to len 10 z 81 spoločností.

Dôvodom je, že vo väčšine prípadov slovenské verejné firmy buď žiaden etiký kódex nemajú, alebo dokument považujú za interný a preto nie je verejne prístupný. Z analýzy vyplýva, že len štvrtina slovenských spoločností etiký kódex má alebo sú etiké zásady aspoň súčasťou iného dokumentu. Až 15 z 25 týchto spoločností však takýto dokument na svojej stránke zverejnený nemá. Štyri spoločnosti dokument dokonca nespístupnili ani na oficiálnu žiadosť Transparency, hoci vzhľadom na charakter tohto typu dokumentu na utajovanie neexistuje žiadny dôvod.

Slovenské verejné firmy si môžu brať príklad od tých zahraničných aj čo sa týka **obsahu etikého kódexu**. V kvalite materiálu obstáli zahraničné spoločnosti jednoznačne lepšie. V kódexoch majú vo väčšine prípadov obsiahnuté omnoho širšie spektrum tém a jednotlivým postupom sa dokument venuje oveľa precíznejšie. V kódexe všetkých zahraničných spoločností, ktoré takýmto dokumentom disponujú, je obsiahnutá problematika **konfliktu záujmov**. Rovnako etiký kódex 4 z 5 slovenských súkromných firiem

obsahuje vymedzenie konfliktu záujmov. U nás túto problematiku v kódexe rieši 16 z 21 firiem, ktoré dokument poskytli.

Prijímanie darov a iných výhod rieši v etikom kódexe len 15 firiem. Vymedzenie postupov pri prijímaní darov a iných výhod je pritom bežnou súčasťou etikého kódexu u deviatich zahraničných spoločností a rovnako u štyroch z piatich slovenských súkromných spoločností.

Prípadné **porušenie noriem** etikého kódexu v dokumente rieši sedem zahraničných verejných firiem, zatiaľ čo u nás je to len osem zo všetkých spoločností. Celkovo teda iba **päť slovenských verejných firiem** má v etikom kódexe obsiahnutú problematiku konfliktu záujmov, prijímanie darov a iných výhod a tiež postup v prípade porušenia noriem kódexu. V zahraničí je to až 60% spoločností, ktorých etiký kódex obsahuje všetky tri tieto parametre.

Bežnou súčasťou etikých kódexov zahraničných spoločností je aj odmeňovanie či poskytovanie darov a dotácií. V kvalitných kódexoch býva často obsiahnutý aj **antikorupčný program**, ktorý je stále pri slovenských verejných firmách raritou. Šesť zahraničných spoločností rieši riziká korupcie priamo vo verejne prístupnom etikom kódexe. U nás sú to len štyri spoločnosti, ktoré majú samostatne spracovaný antikorupčný program alebo riešia riziká korupcie a ich predchádzanie v etikom kódexe či v inom dokumente. Jednou z nich je napríklad Železničná spoločnosť Slovensko, ktorá antikorupčnému programu venuje celú stať v etikom kódexe.

Politiku **nahlasovania a prešetrovania nekalých praktík** a ochranu oznamovateľov týchto praktík rieši priamo v etikom kódexe, alebo na webovej

stránke 7 z 10 zahraničných verejných firiem. U nás ju má písomne spracovanú 10 z 81 firiem. Je predpoklad, že táto situácia sa v dohľadnej dobe zmení, keďže práve v tomto období vstupuje do platnosti zákonná povinnosť vytvoriť interné mechanizmy pre nahlasovanie a prešetrovanie protispoločenskej činnosti, ktorá platí aj pre verejné firmy.

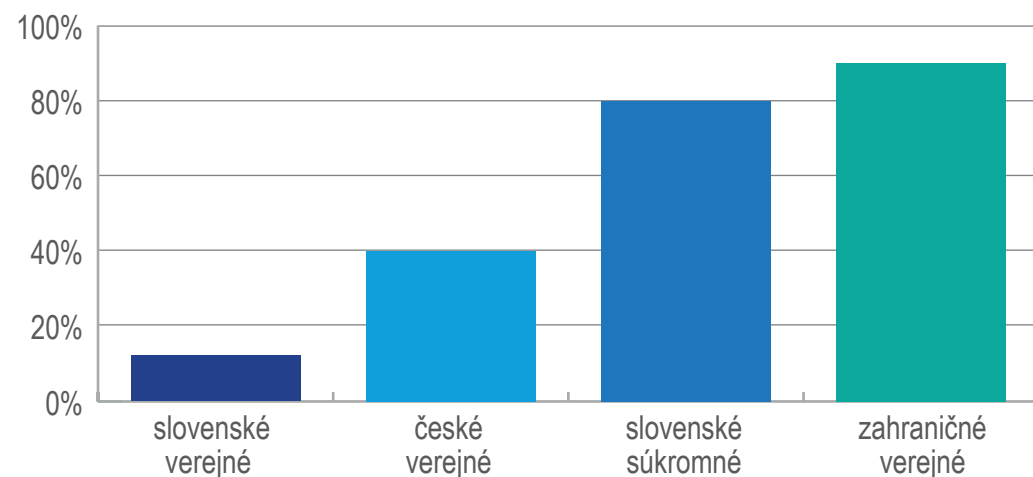
Rozdiel v prístupe našich a zahraničných firiem vidno aj pri zverejňovaní ďalších kľúčových dokumentov. Až 19 z 20 zahraničných a súkromných slovenských firiem zverejňuje pravidelne na svojich webových stránkach **výročné správy**, pričom pri slovenských verejných firmách ide len o 7 z 10 firiem. Ešte väčší je tento rozdiel v oblasti zverejňovania **hospodárskych výsledkov**, teda súvahy a výkazu ziskov a strát. Pri zahraničných firmách ich za posledné tri roky malo opäť zverejnených 19 z 20 firiem, pri slovenských verejných firmách išlo už len o dve tretiny.

O tom, že zahraničné verejné firmy, s výnimkou českých, predstavujú pozitívny trend v oblasti zverejňovania hospodárskych výsledkov svedčí aj fakt, že 60% z nich zverejňuje tieto výsledky aj na polročnej báze. Na Slovensku ide iba o tri firmy, a to Slovenskú záručnú rozvojovú banku, Exportno-importnú banku Slovenska a Dlhopis.

Inšpiratívnym príkladom v oblasti **darov a charity** môže byť pre naše verejné spoločnosti napríklad britská televízia BBC, ktorá na svojich stránkach zverejňuje podrobné pravidlá pre získanie rôznych druhov podpory, ako aj zoznam obdarovaných s presným opisom využitia peňazí.²⁴

KOLKO FIRIEM MÁ NA STRÁNKE ZVEREJNENÝ ETIKÝ KÓDEX

obr. 12

Zdroj: TIS

²³ http://www.bbc.co.uk/aboutthebbc/insidethebbc/managementstructure/biographies/tony_hall/

²⁴ <http://www.bbc.co.uk/charityappeals/about/grants>

ODPORÚČANIA

Z výsledkov rebríčka transparentnosti verejných firiem, ako aj z odporúčaní OECD, Svetovej banky a Transparency International sme vytvorili krátky súbor odporúčaní, ktoré môžu spoločnostiam pomôcť zvýšiť transparentnosť. V mnohých prípadoch ide o jednoduché a lacné opatrenia, kedy stačí zverejniť informácie, ktorými už dnes firmy disponujú. Odporúčania uvádzame podľa jednotlivých oblastí tak, ako sme ich hodnotili v rebríčku.

I. HOSPODÁRSKE UKAZOVATELE

- Na internetovej stránke spoločnosti precízne a dostupne zverejňovať základné aktuálne informácie o spoločnosti ako sú vlastníci a ich podiely, predmet činnosti, obrat a základné dokumenty ako sú výročné správy, výkaz ziskov a strát či súvaha.
- Zaviesť online register finančných i nefinančných indikátorov výkonnosti firiem. Z finančných by mali byť kľúčové obrat, hospodársky výsledok, návratnosť investície, výška prípadných štátnych dotácií, z nefinančných počet zamestnancov, objem tovarov či rozsah služieb, resp. počet klientov.

Časť by sa týkala plátov a odmien manažérov, štatutárov i priemerných plátov zamestnancov. Firmy by mali databázu údajov obnovovať štvrťročne.

- Od firiem žiadať vypracovanie každoročných plánov s konkrétnymi ukazovateľmi, ktoré má firma na konci roka dosiahnuť. Firmy by vo výročných správach museli uviesť, ako a prečo plány ne/splnili.
- Spracovať dokument obsahujúci manažment rizík, v ktorom spoločnosť popíše riziká, ktoré jej v sektore hrozia, ako i varianty možných riešení.
- Procesy v spoločnosti pravidelne preverovať vnútorným i externým auditom v intervale odvíjajúcom sa i od veľkosti a prostriedkov spoločnosti.

II. KOMUNIKÁCIA, ZVEREJŇOVANIE

- Voči verejnosti a novinárom požadujúcim informácie vystupovať otvorene a pohotovo, pretože majú právo zaujímať sa o to, ako firma spravuje štátny, mestský či župný majetok,

resp. majetok nadobudnutý štátnou investíciou.

- Na stránke proaktívne zverejniť kontakt na podávanie infožiadostí ako i primárny kontakt na komunikáciu s verejnosťou, napríklad na priania a sťažnosti.
- Všetky povinne zverejňované zmluvy by mali byť tabuľkovo zoradené prehľadne s ľahkým vyhľadávaním medzi zmluvami aj v rámci zmluvy. Zmluvy by sa mali dať vyhľadávať a triediť podľa protistrany, dátumu aj sumy, obsahovať by mali všetky prílohy a malo by sa v nich dať aj vyhľadávať a kopírovať z nich.
- Zverejňovať v plnom znení aj čo najviac zmlúv, ktoré sa týkajú predmetu podnikania a činností zapísaných v obchodnom registri.

- Informácie o faktúrach a objednávkach zverejňovať tak, aby sa dali vyhľadávať a triediť podľa protistrany, dátumu aj sumy.

III. OBSTARÁVANIE A MAJETOK

- Pri verejnom obstarávaní používať súťažné postupy (najmä verejnú súťaž) a pri štandardizovaných predmetoch elektronické aukcie, pokiaľ to charakter predmetu dovoľuje.
- Uverejňovať súťažné podklady na stránke okamžite po zverejnení verejného obstarávania a počas neobmedzeného časového obdobia. Uverejňovať všetky informácie o zákazkách tak, aby k nim bolo možné priradiť následné zmluvy, objednávky a faktúry.
- Pravidelne používať elektronické aukcie pre predajoch či prenájmoch majetku.
- Zverejňovať na internetovej stránke plány na predaj a prenájom majetku, samotnú ponuku a aj zápisnice z výberovej komisie na predaj majetku.

- Pri väčších predajoch a prenájmoch majetku otvoriť výberové komisie aj verejnosti.

IV. PERSONALISTIKA

- Zverejňovať na internetovej stránke mená vrcholového manažmentu, ako aj členov štatutárnych a dozorných orgánov, vrátane ich štrukturovaných životopisov.
- Zaviesť povinné výberové konania na manažérske pozície s dôrazom na minimálne profesionálne a odborné kritériá a na otvorenú súťaž uchádzačov, ideálne manažovanú profesionálnymi agentúrami.
- Povinne zverejňovať zmluvy manažérov a štatutárov, vrátane plátov, odmien a schémy odstupného.
- Zaviesť a zverejniť metódu odmeňovania manažérov a štatutárov. Zverejňovať účasť štatutárov na rokovaníach.
- Výberové konania používať pri obsadzovaní čo najväčšieho počtu pozícií. Informáciu o voľnom pracovnom mieste zverejňovať na internetovej stránke spoločnosti i na externých tematických portáloch. Výsledky výberového konania zverejňovať na internetovej stránke.

V. ETIKA

- Zaviesť verejné etické kódexy, vrátane mechanizmov pre ochranu whistleblowerov (nahlásovatelia nekalých praktík).
- V etickom kódexe alebo v samostatnom dokumente spracovať antikorupčný program, v ktorom spoločnosť identifikuje riziká korupcie a klientelizmu, s ktorými sa môžu jej predstavitelia stretnúť a popíše mechanizmy, ako im predchádzať.

- Evidovať a zverejňovať počty prepustených a pokutovaných zamestnancov, ako aj prípady nedodržania etického kódexu a firemnej kultúry.
- Vo výročných správach uvádzať register konfliktov členov dozorných rád či vyššieho manažmentu (ich členstvo v radách iných firiem, členstvo v politických stranách či iné politické funkcie).
- Firmy by mali na webe zverejniť aj pravidlá, na základe ktorých sa môžu uchádzači dozvedieť o možnosti získať od spoločnosti podporu.
- Zverejňovať na stránke aj archív pridelených dotácií, darov a sponzoringu vrátane neúspešných žiadateľov. Zverejňovať takisto aj čierny zoznam grantistov, ktorí nedodrжали podmienky.
- V prípade, ak žiadne dary, dotácie, sponzoring, bartre alebo asignáciu časti z dane spoločnosť neposkytuje, mala by o tom potenciálnych uchádzačov ako i verejnosť informovať na svojej stránke.

VI. DOTÁCIE, CHARITA

- Zaviesť povinné zverejňovanie sponzoringu, grantov a dotácií, ktoré firma poskytuje, vrátane asignácie časti z dane z príjmu. Informácie by mali obsahovať obdarovaný subjekt, výšku daru/dotácie a jej účel. Zverejňovať by sa mala aj nefinančná podpora.

Zdroj: Svetová banka, OECD, TIS

ZÁVER

Z druhého rebríčka transparentnosti verejných firiem, ktorý Transparency spracovala na jar 2015, vyplynulo, že slovenské štátne, mestské a župné firmy zostávajú netransparentné. Podstatná otázka preto znie: Čo s tým môžeme urobiť? Ponúkame niekoľko odpovedí.

Zakladatelia firiem, štatutári, manažéri:

V tejto publikácii a na portáli firmy.transparency.sk nájdete zhrnuté najčastejšie nedostatky v transparentnosti verejných firiem podľa zásad OECD, Svetovej banky, Transparency International a porovnania so zahraničnými spoločnosťami. V mnohých prípadoch stačí k posilneniu otvoreného prístupu málo, napríklad zverejniť informácie, ktoré už máte k dispozícii. V zložitejších témach sme vám pripravení poradiť na osobnom stretnutí, či na jednom z workshopov, ktoré v najbližších mesiacoch pripravujeme. V pilotnom projekte auditu transparentnosti jednej z najväčších štátnych spoločností – Slovenskej pošty – sa naši experti pozreli na firemné procesy aj zvnútra. Pripravili 50-stranovú správu s podrobným rozborom aktuálneho stavu transparentnosti v oblastiach predaja a

prenájmu majetku, personalistiky, mediálnej politiky, darov a dotácií, verejného obstarávania, etiky a informovania verejnosti²⁵. Nasledoval aj dokument s desiatkami odporúčaní²⁶, ktoré môžu zvýšiť transparentnosť v tejto spoločnosti a slúžiť ako inšpirácia pre ďalšie firmy s verejným vlastníctvom. Podobnú možnosť auditu môže využiť aj vaša spoločnosť. Aký progres sa vám podaril dosiahnuť, uvidí verejnosť v nasledujúcom rebríčku transparentnosti verejných firiem, ktorý plánujeme vykonať najneskôr do troch rokov.

Politické strany a politici:

Kľúčom k väčšej transparentnosti verejných firiem je Zákon o slobodnom prístupe k informáciám. Vo vašej moci je zmeniť ho tak, aby manažmenty niektorých firiem nezneužívali výnimku a neodmietali zverejňovať a sprístupňovať takmer všetky informácie o hospodárení spoločnosti. Veľký dosah máte aj na to, komu firmy, ktoré dovedna hospodária s miliardami eur, zveríme do rúk. V záujme nás všetkých je, aby ste zabezpečili férové výberové konania a do vedenia firiem obsadili kvalifikovaných odborníkov a nie politické figúry.

²⁵ TIS: [Správa z auditu politik Slovenskej pošty, a.s.](http://www.transparency.sk/wp-content/uploads/2015/06/Audit-transparentnosti-SP_Auditova-sprava_final.pdf) (http://www.transparency.sk/wp-content/uploads/2015/06/Audit-transparentnosti-SP_Auditova-sprava_final.pdf)

²⁶ TIS: [Správa z auditu politik slovenskej pošty, a.s. II. fáza: Odporúčania](http://www.transparency.sk/wp-content/uploads/2015/06/Audit-transparentnosti-SP_odporucania_final.pdf) (http://www.transparency.sk/wp-content/uploads/2015/06/Audit-transparentnosti-SP_odporucania_final.pdf)

Aktivisti, zamestnanci, novinári:

Venujte verejným firmám časť svojej pozornosti. Porovnať transparentnosť spoločnosti vo vašej obci či meste s firmami v našom rebríčku môžete na stránke firmy.transparency.sk na podstránke „Ohodnoťte vašu firmu“²⁷. Ak máte akékoľvek podozrenie o netransparentnosti, korupcii, či klientelizme vo verejnej firme, upozornite nás na to. Zúčastniť sa môžete aj niektorého z našich workshopov, ktoré tejto téme venujeme v priebehu roka.

Všetci:

Aké kvalitné služby a za akú cenu budú verejné firmy poskytovať, záleží aj od záujmu nás všetkých. Privítame akékoľvek tipy, naše aktivity nielen k tejto téme môžete sledovať napríklad na našom facebookovom profile .

REBRÍČEK TRANSPARENTNOSTI VEREJNÝCH FIRIEM 2015

REBRÍČEK TRANSPARENTNOSTI VEREJNÝCH FIRIEM 2015

PORADIE	NÁZOV FIRMY	VLASTNÍCTVO	I. HOSPODÁRSKE UKAZOVATELE	II. KOMUNIKÁCIA, ZVEREJŇOVANIE	III. OBSTARÁVANIE A MAJETOK	IV. PERSONALISTIKA	V. ETIKA	VI. DOTÁCIE, CHARITA	CELKOVO	ZNÁMKA
1.	Lesy SR, š.p.	Š	81 %	64 %	64 %	47 %	88 %	67 %	67%	B+
2.	Železnice SR	Š	63 %	74 %	64 %	57 %	58 %	17 %	62%	B
3.	Dopravný podnik Bratislava, a.s.	M	56 %	68 %	73 %	55 %	57 %	17 %	59%	B-
4.	Železničná spoločnosť Slovensko, a.s.	Š	65 %	60 %	55 %	40 %	94 %	30 %	58%	B-
5.	Slovenský vodohospodársky podnik, š.p.	Š	67 %	80 %	50 %	35 %	43 %	0 %	58%	B-
6.	Železničná spoločnosť Cargo Slovakia, a.s.	Š	67 %	45 %	73 %	60 %	90 %	13 %	57%	B-
7.	Tepláreň Košice, a.s.	Š	56 %	40 %	95 %	70 %	38 %	50 %	56%	B-
8.	Slovenská záručná a rozvojová banka, a. s.	Š	73 %	58 %	55 %	50 %	33 %	44 %	56%	B-
9.	Slovenská pošta, a.s.	Š	67 %	45 %	68 %	44 %	60 %	67 %	55%	B-
10.	Všeobecná zdravotná poisťovňa, a.s.	Š	79 %	63 %	55 %	28 %	69 %	13 %	55%	B-
11.	Rozhlas a televízia Slovenska	Š	69 %	60 %	59 %	50 %	49 %	7 %	55%	B-
12.	Plemenárske služby SR, š.p.	Š	79 %	66 %	27 %	36 %	32 %	18 %	53%	C+
13.	Dopravný podnik mesta Košice, a.s.	M	81 %	57 %	77 %	35 %	24 %	7 %	53%	C+
14.	Letisko M.R.Štefánika - Airport Bratislava, a.s.	Š	79 %	45 %	86 %	23 %	72 %	20 %	53%	C+
15.	Správa služieb diplomatickému zboru, a.s.	Š	58 %	59 %	77 %	26 %	42 %	44 %	52%	C+
16.	Slovenská konsolidačná, a.s.	Š	55 %	55 %	64 %	38 %	44 %	50 %	51%	C+
17.	Bratislavská teplárenská, a.s.	Š	67 %	53 %	60 %	51 %	36 %	7 %	51%	C+
18.	Verejné prístavy, a. s.	Š	61 %	50 %	100 %	33 %	53 %	13 %	49%	C
19.	Mincovňa Kremnica, š.p.	Š	63 %	52 %	68 %	37 %	18 %	18 %	48%	C
20.	Vodohospodárska výstavba, š.p.	Š	57 %	57 %	82 %	24 %	33 %	13 %	48%	C

²⁷ <http://firmy.transparency.sk/transparency.php>²⁸ <https://www.facebook.com/transparencysk>

21.	Exportno-importná banka SR	Š	75 %	20 %	55 %	55 %	50 %	50 %	48%	C
22.	Národná diaľničná spoločnosť, a.s.	Š	60 %	51 %	64 %	40 %	22 %	13 %	46%	C
23.	Národný žrebčín "Topoľčianky" š.p.	Š	50 %	53 %	68 %	47 %	17 %	13 %	46%	C
24.	Žilinská teplárenská, a.s.	Š	56 %	51 %	40 %	45 %	17 %	44 %	46%	C
25.	Bratislavská vodárenská spoločnosť, a.s.	M	58 %	16 %	77 %	43 %	71 %	61 %	46%	C
26.	Hydromeliorácie, š.p.	Š	62 %	59 %	80 %	24 %	6 %	0 %	45%	C
27.	Letové prevádzkové služby SR, š.p.	Š	64 %	34 %	64 %	41 %	17 %	55 %	45%	C
28.	Transpetrol, a.s.	Š	79 %	35 %	77 %	23 %	43 %	11 %	45%	C-
29.	Tipos, národná lotériová spoločnosť, a. s.	Š	35 %	56 %	64 %	28 %	17 %	67 %	44%	C-
30.	Slovenská elektrizačná prenosová sústava, a.s.	Š	57 %	25 %	50 %	60 %	38 %	39 %	44%	C-
31.	Oravská vodárenská spoločnosť, a.s.	M	61 %	48 %	40 %	33 %	22 %	27 %	43%	C-
32.	Agrokomplex - Výstavníctvo Nitra, š.p.	Š	48 %	49 %	82 %	18 %	18 %	0 %	42%	C-
33.	Bytový podnik mesta Košice, s.r.o.	M	69 %	30 %	68 %	36 %	22 %	22 %	42%	C-
34.	Tepelné hospodárstvo, s.r.o Košice	M	57 %	41 %	80 %	30 %	22 %	25 %	41%	C-
35.	Martinská teplárenská, a.s.	Š	62 %	38 %	40 %	43 %	17 %	0 %	41%	C-
36.	Dopravný podnik mesta Žiliny s.r.o.	M	63 %	42 %	40 %	22 %	39 %	11 %	39%	D+
37.	Jadrová a vyraďovacia spoločnosť, a. s.	Š	50 %	39 %	64 %	30 %	16 %	28 %	39%	D+
38.	Letisko Sliač, a.s.	Š	67 %	42 %	40 %	21 %	26 %	13 %	39%	D+
39.	Biont, a.s.	Š	31 %	53 %	64 %	40 %	0 %	13 %	39%	D+
40.	Technická obnova a ochrana železníc, a.s.	Š	26 %	52 %	40 %	30 %	56 %	0 %	38%	D+
41.	Automobilové opravovne Ministerstva vnútra SR, a. s.	Š	29 %	43 %	82 %	38 %	8 %	0 %	38%	D+
42.	Technický skúšobný ústav Piešťany, š.p.	Š	54 %	28 %	60 %	41 %	22 %	18 %	38%	D+
43.	Turčianska vodárenská spoločnosť, a.s.	M	50 %	24 %	100 %	44 %	22 %	13 %	37%	D+
44.	Vojenské lesy a majetky SR - š.p.	Š	19 %	41 %	86 %	35 %	35 %	0 %	37%	D+
45.	Slovenský plynárenský priemysel, a.s.	Š	50 %	42 %	18 %	34 %	22 %	22 %	36%	D+
46.	Odvoz a likvidácia odpadu a.s.	M	57 %	32 %	0 %	45 %	6 %	19 %	35%	D+
47.	Severoslovenské vodárne a kanalizácie, a. s.	M	58 %	17 %	55 %	40 %	22 %	22 %	35%	D+
48.	Západoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s.	M	56 %	16 %	82 %	31 %	12 %	0 %	35%	D
49.	Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s.	M	80 %	11 %	41 %	14 %	67 %	0 %	34%	D
50.	Banskobystrická regionálna správa ciest, a.s.	Ž	68 %	19 %	36 %	33 %	17 %	18 %	34%	D
51.	Zvolenská teplárenská, a.s.	Š	54 %	30 %	60 %	25 %	11 %	0 %	33%	D
52.	Trenčianska parkovacia spoločnosť, a.s.	M	48 %	41 %	40 %	16 %	6 %	18 %	32%	D
53.	Letisko Poprad - Tatry, a.s.	Š	19 %	41 %	59 %	28 %	22 %	0 %	32%	D
54.	MH Invest, s.r.o.	Š	11 %	58 %	40 %	22 %	21 %	0 %	32%	D
55.	Mestské lesy Košice a.s.	M	79 %	22 %	50 %	5 %	22 %	0 %	32%	D
56.	Mestské lesy Banská Bystrica s.r.o.	M	43 %	18 %	45 %	38 %	17 %	33 %	31%	D
57.	Považská vodárenská spoločnosť, a.s.	M	50 %	27 %	41 %	21 %	26 %	0 %	30%	D
58.	Dlhopis, o.c.p., a.s.	Š	54 %	30 %	0 %	15 %	17 %	18 %	28%	D-
59.	Letecké opravovne Trenčín, a.s.	Š	5 %	43 %	60 %	30 %	4 %	40 %	28%	D-
60.	Lesoplnohospodársky majetok Ulič, š.p.	Š	31 %	18 %	55 %	15 %	32 %	50 %	28%	D-

61.	Stredoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s.	M	62 %	24 %	0 %	18 %	17 %	0 %	27%	D-
62.	MsHK Žilina, a.s.	M	5 %	31 %	60 %	36 %	28 %	17 %	27%	D-
63.	Podtatranská vodárenská spoločnosť, a.s.	M	60 %	8 %	59 %	18 %	11 %	0 %	27%	D-
64.	Regionálna správa a údržba ciest Nitra a.s.	Ž	10 %	38 %	59 %	18 %	6 %	22 %	26%	D-
65.	Trnavská teplárenská, a.s.	Š	58 %	3 %	20 %	20 %	17 %	44 %	25%	D-
66.	Dopravný podnik mesta Prešov, a.s.	M	10 %	30 %	59 %	20 %	22 %	17 %	25%	D-
67.	Vodárenská spoločnosť Ružomberok, a. s.	M	67 %	14 %	0 %	18 %	17 %	0 %	25%	E+
68.	Rudné bane, š.p.	Š	0 %	42 %	80 %	24 %	0 %	18 %	25%	E+
69.	Energo-sk, a.s.	Ž	38 %	33 %	32 %	8 %	17 %	0 %	25%	E+
70.	Trnavská vodárenská spoločnosť, a.s.	M	74 %	14 %	0 %	10 %	11 %	0 %	24%	E+
71.	Liptovská vodárenská spoločnosť, a.s.	M	52 %	10 %	60 %	13 %	22 %	0 %	23%	E+
72.	Služby Nitra, s.r.o.	M	14 %	10 %	20 %	28 %	78 %	18 %	23%	E+
73.	Trenčianske vodárne a kanalizácie, a.s.	M	56 %	17 %	0 %	13 %	17 %	0 %	22%	E+
74.	KSP, s.r.o.	M	0 %	32 %	50 %	24 %	22 %	18 %	22%	E+
75.	BPM s.r.o.	M	21 %	29 %	40 %	16 %	0 %	13 %	21%	E+
76.	Technické služby mesta Prešov, a.s.	M	21 %	8 %	45 %	23 %	22 %	22 %	21%	E+
77.	Mestská televízia Trnava, s.r.o.	M	11 %	14 %	0 %	39 %	17 %	17 %	19%	E
78.	SMS TTSK, spol. s.r.o.	Ž	11 %	36 %	40 %	8 %	0 %	0 %	18%	E
79.	Nitrianska investičná, s.r.o.	M	16 %	7 %	40 %	21 %	19 %	0 %	17%	E
80.	Poľnohárup Tatry, a.s.	Š	10 %	18 %	20 %	17 %	17 %	13 %	15%	E
81.	Vodárne a kanalizácie mesta Komárna, a.s.	M	11 %	15 %	33 %	18 %	0 %	17 %	14%	E-

VÝSVETLIVKY: Š - ŠTÁTNE, M - MESTSKÉ, Ž - ŽUPNÉ

ZDROJ: FIRMY.TRANSPARENCY.SK

REBRÍČEK TRANSPARENTNOSTI VEREJNÝCH FIRIEM 2015 - POROVNANIE SO ZAHRAŇIČNÝMI A SÚKROMNÝMI FIRMAMI

PORADIE	NÁZOV FIRMY	VLASTNÍCTVO	I. HOSPODÁRSKE UKAZOVATELE	II. KOMUNIKÁCIA, ZVEREJŇOVANIE	III. OBSTARÁVANIE A MAJETOK	IV. PERSONALISTIKA	V. ETIKA	VI. DOTÁCIE, CHARITA	CELKOVÉ	ZNÁMKA
1.	Postnord	Z	100 %	55 %	100 %	76 %	93 %	0 %	83%	A+
2.	Vattenfall	Z	100 %	64 %	0 %	76 %	100 %	40 %	83%	A+
3.	Itella Corporation	Z	100 %	82 %	0 %	72 %	93 %	20 %	82%	A+
4.	Slovnaft, a.s.	SV	80 %	89 %	100 %	61 %	100 %	57 %	77%	A
5.	Transport of London	Z	75 %	82 %	100 %	76 %	80 %	62 %	76%	A
6.	Luossavaara-Kiirunavaara AB (LKAB)	Z	100 %	45 %	0 %	52 %	93 %	20 %	74%	A-
7.	Slovak Telekom, a.s.	SV	56 %	78 %	100 %	57 %	100 %	93 %	71%	A-
8.	BBC	Z	64 %	89 %	0 %	84 %	53 %	89 %	69%	B+
9.	Port of Rotterdam	Z	90 %	45 %	100 %	26 %	90 %	0 %	68%	B+
10.	NI Water	Z	77 %	73 %	100 %	74 %	40 %	0 %	68%	B+
11.	Lesy SR, š.p.	Š	81 %	56 %	100 %	35 %	85 %	57 %	67%	B+
12.	Slovenské elektrárne, a.s.	SV	55 %	67 %	100 %	43 %	93 %	79 %	64%	B
13.	Železničná spoločnosť Cargo Slovakia, a.s.	Š	67 %	64 %	100 %	66 %	95 %	0 %	63%	B
14.	Exportno-importná banka SR	Š	75 %	100 %	0 %	56 %	40 %	50 %	62%	B
15.	U. S. Steel Košice, s.r.o.	SV	55 %	56 %	100 %	47 %	63 %	86 %	61%	B
16.	Rozhlas a televízia Slovenska	Š	69 %	100 %	100 %	58 %	58 %	0 %	61%	B
17.	Železničná spoločnosť Slovensko, a.s.	Š	65 %	82 %	100 %	24 %	100 %	25 %	59%	B-
18.	Železnice SR	Š	63 %	78 %	100 %	65 %	50 %	0 %	58%	B-
19.	Asseco Central Europe, a. s.	SV	74 %	56 %	0 %	67 %	33 %	0 %	57%	B-
20.	ČEPS, a.s.	Č	69 %	45 %	0 %	55 %	53 %	33 %	56%	B-
21.	Correos	Z	69 %	64 %	100 %	26 %	53 %	0 %	55%	B-
22.	Tepláreň Košice, a.s.	Š	56 %	45 %	100 %	76 %	25 %	36 %	55%	B-
23.	Plemenárske služby SR, š.p.	Š	79 %	67 %	50 %	29 %	38 %	0 %	54%	C+
24.	Slovenská elektrizačná prenosová sústava, a.s.	Š	57 %	64 %	100 %	66 %	25 %	29 %	54%	C+
25.	Bratislavská vodárenská spoločnosť, a.s.	M	58 %	45 %	100 %	31 %	68 %	64 %	54%	C+
26.	Consip	Z	55 %	64 %	100 %	17 %	100 %	0 %	53%	C+
27.	Slovenská pošta, a.s.	Š	67 %	45 %	100 %	22 %	58 %	57 %	52%	C+
28.	ČD Cargo, a.s.	Č	55 %	45 %	100 %	52 %	57 %	0 %	52%	C+
29.	Všeobecná zdravotná poisťovňa, a.s.	Š	79 %	64 %	100 %	17 %	67 %	0 %	52%	C+
30.	Slovenská záručná a rozvojová banka, a. s.	Š	73 %	45 %	100 %	41 %	20 %	29 %	51%	C+
31.	Letisko M.R.Štefánika - Airport Bratislava, a.s.	Š	79 %	64 %	100 %	7 %	73 %	8 %	51%	C+
32.	Dopravný podnik Bratislava, a.s.	M	56 %	64 %	100 %	38 %	68 %	0 %	50%	C+
33.	Č dráhy, a.s.	Č	73 %	55 %	100 %	39 %	7 %	0 %	50%	C+

34.	Bratislavská teplárenská, a.s.	Š	67 %	45 %	100 %	47 %	43 %	0 %	50%	C+
35.	Slovenská konsolidačná, a.s.	Š	55 %	64 %	100 %	38 %	33 %	50 %	50%	C
36.	Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s.	M	80 %	45 %	0 %	14 %	60 %	0 %	46%	C
37.	Slovenský vodohospodársky podnik, š.p.	Š	67 %	100 %	0 %	22 %	32 %	0 %	46%	C
38.	Hydromeliorácie, š.p.	Š	62 %	89 %	100 %	30 %	7 %	0 %	46%	C
39.	Dopravný podnik mesta Košice, a.s.	M	81 %	45 %	100 %	24 %	12 %	0 %	45%	C
40.	Teplárny Brno, a.s.	Č	67 %	45 %	100 %	30 %	7 %	0 %	45%	C
41.	Transpetrol, a.s.	Š	79 %	45 %	100 %	14 %	32 %	0 %	44%	C-
42.	Mincovňa Kremnica, š.p.	Š	63 %	56 %	100 %	24 %	20 %	0 %	43%	C-
43.	Žilinská teplárenská, a.s.	Š	56 %	45 %	100 %	45 %	0 %	29 %	43%	C-
44.	Národná diaľničná spoločnosť, a.s.	Š	60 %	64 %	100 %	41 %	7 %	0 %	43%	C-
45.	Dopravný podnik hl. m. Prahy, a.s.	Č	57 %	64 %	100 %	31 %	7 %	0 %	42%	C-
46.	Správa služieb diplomatickému zboru, a.s.	Š	58 %	45 %	100 %	15 %	30 %	29 %	41%	C-
47.	Letové prevádzkové služby SR, š.p.	Š	64 %	56 %	50 %	13 %	0 %	44 %	40%	C-
48.	Dopravný podnik mesta Žiliny s.r.o.	M	63 %	45 %	100 %	16 %	27 %	0 %	39%	D+
49.	Technický skúšobný ústav Piešťany, š.p.	Š	54 %	56 %	100 %	30 %	7 %	0 %	39%	D+
50.	Slovenský plynárenský priemysel, a.s.	Š	50 %	45 %	0 %	47 %	7 %	29 %	39%	D+
51.	Oravská vodárenská spoločnosť, a.s.	M	61 %	64 %	0 %	28 %	7 %	15 %	39%	D+
52.	Verejný prístav, a. s.	Š	61 %	9 %	100 %	21 %	43 %	0 %	38%	D+
53.	Bytový podnik mesta Košice, s.r.o.	M	69 %	45 %	100 %	13 %	7 %	0 %	38%	D+
54.	Letisko Sliač, a.s.	Š	67 %	45 %	100 %	12 %	12 %	0 %	37%	D+
55.	Západoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s.	M	56 %	45 %	100 %	16 %	13 %	0 %	37%	D+
56.	Agrokomplex - Výstavníctvo Nitra, š.p.	Š	48 %	78 %	100 %	18 %	5 %	0 %	37%	D+
57.	Odvoz a likvidácia odpadu a.s.	M	57 %	45 %	0 %	38 %	7 %	4 %	36%	D+
58.	Jadrová a vyradovacia spoločnosť, a. s.	Š	50 %	45 %	100 %	14 %	18 %	29 %	35%	D+
59.	Zvolenská teplárenská, a.s.	Š	54 %	45 %	100 %	24 %	0 %	0 %	35%	D+
60.	Martinská teplárenská, a.s.	Š	62 %	45 %	0 %	24 %	0 %	0 %	35%	D
61.	Trnavská vodárenská spoločnosť, a.s.	M	74 %	45 %	0 %	14 %	0 %	0 %	35%	D
62.	Vodárenská spoločnosť Ružomberok, a. s.	M	67 %	45 %	0 %	24 %	0 %	0 %	35%	D
63.	Národný zrebčín "Topolčianky" š.p.	Š	50 %	56 %	100 %	26 %	0 %	0 %	34%	D
64.	Vodohospodárska výstavba, š.p.	Š	57 %	33 %	100 %	9 %	20 %	0 %	34%	D
65.	M lesy Košice a.s.	M	79 %	45 %	0 %	0 %	7 %	0 %	34%	D
66.	Severoslovenské vodárne a kanalizácie, a. s.	M	58 %	45 %	0 %	28 %	7 %	0 %	34%	D
67.	Tepelné hospodárstvo, s.r.o Košice	M	57 %	45 %	100 %	13 %	7 %	4 %	34%	D
68.	Tipos, národná lotériová spoločnosť, a. s.	Š	35 %	45 %	100 %	14 %	20 %	57 %	33%	D
69.	Stredoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s.	M	62 %	45 %	0 %	24 %	0 %	0 %	33%	D
70.	Banskobystrická regionálna správa ciest, a.s.	Ž	68 %	9 %	0 %	21 %	0 %	0 %	32%	D
71.	Trnavská teplárenská, a.s.	Š	58 %	9 %	0 %	24 %	0 %	29 %	32%	D
72.	Podtatranská vodárenská spoločnosť, a.s.	M	60 %	9 %	0 %	20 %	13 %	0 %	30%	D

73.	Trenčianska parkovacia spoločnosť, a.s.	M	48 %	45 %	0 %	22 %	7 %	0 %	30%	D
74.	Turčianska vodárenská spoločnosť, a.s.	M	50 %	9 %	100 %	22 %	7 %	0 %	29%	D-
75.	Považská vodárenská spoločnosť, a.s.	M	50 %	64 %	0 %	12 %	12 %	0 %	29%	D-
76.	Liptovská vodárenská spoločnosť, a.s.	M	52 %	9 %	100 %	14 %	7 %	0 %	29%	D-
77.	Technická obnova a ochrana železníc, a.s.	Š	26 %	0 %	100 %	31 %	47 %	0 %	28%	D-
78.	M lesy Banská Bystrica s.r.o.	M	43 %	18 %	0 %	35 %	0 %	14 %	28%	D-
79.	BIONT, a.s.	Š	31 %	45 %	100 %	31 %	0 %	0 %	27%	D-
80.	Dlhopis, o.c.p., a.s.	Š	54 %	45 %	0 %	7 %	0 %	0 %	27%	D-
81.	Trenčianske vodárne a kanalizácie, a.s.	M	56 %	9 %	0 %	17 %	0 %	0 %	26%	D-
82.	Automobilové opravovne Ministerstva vnútra SR, a. s.	Š	29 %	45 %	100 %	14 %	10 %	0 %	24%	E+
83.	Vojenské lesy a majetky SR - š.p.	Š	19 %	44 %	100 %	26 %	25 %	0 %	24%	E+
84.	Letisko Poprad - Tatry, a.s.	Š	19 %	36 %	100 %	28 %	7 %	0 %	23%	E+
85.	Lesopoloňohospodársky majetok Ulič, š.p.	Š	31 %	0 %	0 %	13 %	18 %	50 %	23%	E+
86.	Služby Nitra, s.r.o.	M	14 %	0 %	50 %	15 %	80 %	0 %	22%	E+
87.	Ergo-sk, a.s.	Ž	38 %	45 %	0 %	10 %	0 %	0 %	21%	E+
88.	Mestská televízia Tmava, s.r.o.	M	11 %	0 %	n/a	52 %	0 %	0 %	18%	E
89.	Technické služby mesta Prešov, a.s.	M	21 %	0 %	50 %	31 %	7 %	0 %	18%	E
90.	BPM s.r.o.	M	21 %	9 %	100 %	22 %	0 %	0 %	18%	E
91.	MH Invest, s.r.o.	Š	11 %	33 %	100 %	24 %	5 %	0 %	18%	E
92.	MsHK Žilina, a.s.	M	5 %	0 %	100 %	32 %	13 %	0 %	16%	E
93.	Nitrianska investičná, s.r.o.	M	16 %	0 %	50 %	28 %	3 %	0 %	16%	E
94.	Dopravný podnik mesta Prešov, a.s.	M	10 %	36 %	100 %	10 %	7 %	0 %	14%	E-
95.	Letecké opravovne Trenčín, a.s.	Š	5 %	0 %	100 %	17 %	5 %	31 %	14%	E-
96.	Regionálna správa a údržba ciest Nitra a.s.	Ž	10 %	36 %	50 %	15 %	7 %	0 %	13%	E-
97.	SMS TTSK, spol. s.r.o.	Ž	11 %	0 %	100 %	11 %	0 %	0 %	11%	E-
98.	KSP, s.r.o.	M	0 %	0 %	100 %	15 %	7 %	0 %	9%	F
99.	Vodárne a kanalizácie mesta Komárna, a.s.	M	11 %	0 %	n/a	14 %	0 %	0 %	8%	F
100.	Poľnohospodárstvo Tatry, a.s.	Š	10 %	0 %	0 %	16 %	0 %	0 %	7%	F
101.	Rudné bane, š.p.	Š	0 %	0 %	100 %	13 %	0 %	0 %	7%	F

VYSVETLIVKY: Š - ŠTÁTNE, M - MESTSKÉ, Ž - ŽUPNÉ, Z - ZAHRANIČNÉ, Č - ČESKÉ, SV - SÚKROMNÉ/POLOSÚKROMNÉ
ZDROJ: FIRMY.TRANSPARENCY.SK

O PROJEKTE A AUTOROCH

Rebríček transparentnosti verejných firiem 2015 je súčasťou projektu Zvyšovanie transparentnosti v štátnom vlastnených spoločnostiach, ktorý je financovaný Open Society Institute v Budapešti a projektu Kampaň za zachovanie silného infozákona, ktorý bol podporený z Fondu pre mimovládne organizácie, ktorý je financovaný z Finančného mechanizmu EHP 2009-2014. Správcom Fondu je Nadácia Ekopolis.

Pavel Nechala vyštudoval Právnickú fakultu UK v Bratislave. Venuje sa problematike legislatívnej úpravy konfliktu záujmov, podnikateľskej etiky, prístupu k informáciám, regulácii lobingu a whistleblowingu. Pracuje ako externý spolupracovník TIS, pričom sa podieľa na príprave odborných analýz vo vyššie uvedených oblastiach. Je zakladateľom a pôsobí v advokátskej kancelárii Nechala & Co. s.r.o.

Martina Kormanová vyštudovala International Relations (BA) na University of Birmingham v Anglicku a svoje zameranie na Európsku úniu nasledovala štúdiom Modern European Studies (MA) na University College London. Špecializáciu na región strednej a východnej Európy získala na talianskej Università di Bologna kde bola súčasťou medzinárodného interdisciplinárneho magisterského programu MIREES. V Transparency International Slovensko začala pôsobiť v januári 2014. Na projekte Zvyšovanie transparentnosti v štátnom vlastnených spoločnostiach sa podieľala ako projektová asistentka.

Jana Kubíková pôsobí ako interná doktorandka na Ústave verejnej politiky a ekonómie FSEV UK. Magisterské štúdium absolvovala v programe verejná politika a bakalárske štúdium v odbore aplikovaná ekonómia. V rámci svojho štúdia absolvovala medzinárodnú letnú školu v Slovinsku a POL_LOC Summer School v Prahe. V roku 2012 pôsobila tiež ako stážistka v SGI – Inštitúte pre dobre spravovanú spoločnosť. V súčasnosti stážuje v Transparency International Slovensko a výskumne sa zaoberá témou verejných firiem.

Michal Piško sa po absolvovaní štúdia na Vysokej škole múzických umení v Bratislave v roku 2003 zamestnal v Denníku SME, v ktorom pôsobil ako redaktor domáceho spravodajstva 11 rokov. Od januára 2015 pôsobí v Transparency International Slovensko, kde riadi projekty o samospráve a štátnych firmách, rebríčky transparentnosti, ako aj výskum o korupcii v týchto oblastiach.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

Klitgaard, R., 1998. Controlling Corruption. Berkeley and Los Angeles, University of California Press.

OECD, 2005. OECD Guidelines on Corporate Governance of State-Owned Enterprises. Paris: OECD.

The World Bank, 2014: Corporate governance of state-owned enterprises : a toolkit

Transparency International Norway, 2014: Protect Your Business!

BOJ PROTI KORUPCII MÔŽETE PODPORIŤ AJ VY!

Podporiť Transparency International Slovensko znamená zasadiť sa za lepšie Slovensko. S Vašou podporou dokážeme v boji za vyššiu transparentnosť viac, lebo zmena môže prísť len vtedy, ak všetci spojíme svoje sily proti nehospodárnemu narábaniu s verejnými financiami. Pridajte sa k tým, ktorí veria, že je našou osobnou zodpovednosťou niečo zmeniť.

FINANČNÁ PODPORA

Náš boj proti korupcii by sa nezaobišiel bez pomoci našich podporovateľov. Ak je Vám naša činnosť sympatická, pomôžte nám, prosím prostredníctvom finančnej podpory. Aj vďaka Vášmu daru budeme môcť naďalej robiť našu prácu odborne a nezávisle. Na rozdiel od účelovo viazaných dlhodobých grantov vieme vďaka podpore od jednotlivcov pohotovo reagovať na aktuálne témy, ktoré hýbu našou krajinou. Váš dar, akýkoľvek malý alebo veľký, pre nás okrem finančnej pomoci predstavuje aj obrovskú morálnu podporu, ktorú si veľmi vážime.

Váš jednorazový dar či pravidelnú podporu nastavíte úplne jednoducho tu: transparency.darujme.sk/124

NEFINANČNÁ PODPORA

Rovnako ako finančný príspevok je pre nás dôležitá aj nefinančná podpora. Podporte nás nefinančným darom a pomôžte nám naplňať naše poslanie! Pomôže nám napríklad preplatenie nákladov na tlač, preklad materiálov, poskytnutie kancelárskych potrieb či priestor na semináre alebo konferencie. Uvítame zdieľanie skúseností či odborné poradenstvo poskytnuté zdarma či za výhodnejšie podmienky.

Viac informácií ohľadom jednotlivých foriem podpory nájdete na transparency.sk/sk/podporte-nas/ alebo nám napíšte priamo na adresu podporte@transparency.sk

TRANSPARENCY INTERNATIONAL SLOVENSKO

Bajkalská 25, 827 18 Bratislava 212

tel./fax: 02/5341 7207

www.transparency.sk

tis@transparency.sk